МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Кваліфікаційна робота
магістра

на тему **ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК PUBLIC SPEAKING В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0353-а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Піваєва Даяна Григорівна

Керівник к.пед.н., доц. Надточій Н.О.

Рецензент д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології та лінгводидактики
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____
«____»_____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

ПІВАЄВІЙ ДАЯНІ ГРИГОРІВНІ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Засоби формування навичок *public speaking* в учнів старшої школи під час вивчення англійської мови»

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) Надточій Наталя Олександрівна, к. пед. н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від «28» лютого 2024 року №369-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту) 1 грудня 2024 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту) визначення засобів формування *public speaking skills*, основні принципи навчання учнів старшої школи, *public speaking*.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) здійснити огляд теоретичних джерел; 2) розглянути формування *public speaking* в учнів старшої школи; 3) розробити систему вправ для розвитку *public speaking* за допомогою різних засобів навчання; 4) дослідити ефективність застосування визначених засобів учнями старшої школи під час вивчення англійської мови.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Надточій Н.О., к. пед. н., доц.	01.03.2024	01.03.2024
Розділ 1	Надточій Н.О., к. пед. н., доц.	11.06.2024	11.06.2024
Розділ 2	Надточій Н.О., к. пед. н., доц.	05.09.2024	05.09.2024
Висновки	Надточій Н.О., к. пед. н., доц.	02.11.2024	02.11.2024

6. Дата видачі завдання 01.03.2024_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження та аналіз	травень 2024	виконано
2.	Добір теоретичного матеріалу	травень 2024	виконано
3.	Написання вступу	червень 2024	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2024	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2024	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2024	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2024	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2024	виконано
9.	Захист	грудень 2024	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____ Д. Г. Піваєва
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Н. О. Надточій
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ М. В. Залужна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 49 стор., 61 джерело, 4 додатки

Об'єкт дослідження: формування *public speaking skills* у старшій школі на уроках англійської.

Мета роботи: розкриття особливостей застосування та ефективності засобів формування *public speaking* у старшій школі під час уроків англійської мови та визначення доцільних вправ.

Теоретико-методологічні засади: ключові визначення *public speaking skills*, аналіз вітчизняних досліджень щодо використання засобів формування *public speaking skills* (В. Нищета, Т. Конівіцька, М. Овчаров, І. Кропивко, В. Бондаренко, І. Фаустова ін.).

Отримані результати: представлені засоби навчання є ефективними для формування *public speaking* у старшій школі під час уроків англійської мови. Діапазон вправ використовуваних для цієї мети розподіляється на три етапи: підготовчий, демонстраційний та після демонстраційний. До головних ознак відповідності засобів формування *public speaking* для застосування на занятті можна віднести: мотиваційність, сучасність, ілюстративність, цікавість, доступність, лінгвістична цінність. Доцільність використання зазначених засобів навчання визначається рівнем володіння англійською мовою учнями старшої школи.

Ключові слова: *засоби навчання, комунікативна компетенція, загальна середня освіта, англійська мова, навички, public speaking*

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАК 3

ВСТУП 5

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ НАВИЧОК PUBLIC SPEAKING 8

1.1 Визначення терміну *public speaking skills* 8

1.2 Вплив психолого-педагогічних характеристик учнів на формування *public speaking skills* на уроках англійської мови. 13

1.3 Основні компоненти публічного мовлення та їх вплив на виступ. 18

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ФОРМ РОБІТ З ФОРМУВАННЯ PUBLIC SPEAKING SKILLS НА СТАРШОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 25

2.1 Програмні вимоги та аналіз базового підручника щодо формування *public speaking skills* учнів 10-11 класів на матеріалі англійської мови. 25

2.2 Методи, прийоми та технології навчання для розвитку навичок публічного виступу. 29

2.3 Комплекс вправ для формування *public speaking skills* на уроках англійської мови в 10-11 класах 37

2.4 Перевірка ефективності розробленого комплексу вправ для формування *public speaking skills* в учнів старшої школи на уроках англійської мови 42

ВИСНОВКИ 49

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 52

ДОДАТОК А 60

ДОДАТОК Б 67

ДОДАТОК В 71

ДОДАТОК Г 72

ДОДАТОК Д 73

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАК

НУШ – Нова українська школа

ІКК – іншомовна комунікативна компетентність

МД – мовленнєва діяльність

ДМ – діалогічне мовлення

ММ – монологічне мовлення

МВ - монологічне висловлювання

ВСТУП

Через бажання української нації до саморозвитку, популяризації та розвитку країни в цілому, особливо під час війни в Україні, ми маємо приділяти велику увагу вивченню іноземних мов, в першу чергу міжнародних, тобто власне англійської. Саме тому зростає попит на працівників, які можуть спілкуватися іноземними мовами та збільшилася кількість державного замовлення.

З цих причин відбувається реформування українських шкіл та зміна підходів до навчання. Сьогодні в закладах середньої освіти та університетах змінилися принципи навчання та оцінювання. Наприклад, англійська мова викладається з першого класу, але не має системи оцінювання в балах у початковій школі, через впровадження Нової української школи (тут і далі – НУШ).

Зараз вчителі використовують сучасні методики та інтерактивні навчальні матеріали, щоб змотивувати учнів до вивчення мови, також, застосовується особистісно-орієнтований підхід до потреб учнів та акцентується увага на розвитку навичок та компетентностей XXI століття, таких як: креативність, критичне мислення, лідерство та соціальне залучення, використання сучасних технологій, навчання протягом життя та ін. Також важливою зміною, яка відбувається під час реформування освіти є комунікативний підхід до вивчення англійської мови, за якого в учнів формуються навички з читання, письма, слухання та говоріння, а основним аспектом, який передбачає цей підхід є те, що учні вивчають мову через призму живого спілкування в реальних ситуаціях. З цього випливає, що одною з головних цілей вивчення будь-якої мови є формування навичок говоріння, тобто використання мови на практиці.

Актуальність дослідження. Вивчення формування *public speaking skills* було розглянуто багатьма вченими, такими як: Н. Голуб, О. Залюбівська,

С. Абрамович, М. Корчова, В. Нищета, О. Кучерук, В. Молдован, Л. Мацько, Г. Сагач, О. Щербакова, а також, процеси породження і сприймання мовлення вивчалися вченими-психолінгвістами, психофізіологами, психологами як А. Н. Хомський, К. Верніке, Ж. Піаже, Д. Брунер, П. Брока, С. Пінкер, К. Черрі та ін. Велика зацікавленість вчених минулих століть та сьогодення, попит на володіння іноземними мовами та впровадження корисних, ефективних методів вивчення англійської визначає те, що проблема розглянута в цьому дослідженні є актуальною.

Наукова новизна полягає в пропонуванні ефективних методів та засобів навчання *public speaking*, розвиткові та інтеграції цих навичок у навчальний процес.

Об'єкт дослідження – процес формування іншомовної комунікативної компетенції.

Предмет дослідження – формування *public speaking skills* на старшому етапі навчання в закладах загальної середньої освіти.

Мета дослідження – розробити методичні рекомендації щодо застосування форм роботи та системи вправ з формування *public speaking skills*.

Завдання дослідження:

- ознайомитись з теоретичними матеріалами за темою дослідження;
- визначити актуальність, об'єкт та предмет дослідження;
- з’ясувати визначення терміну “*public speaking*”;
- проаналізувати дослідження з формування *public speaking skills*, методи, форми роботи та підходи до цієї теми;
- навести приклади форм роботи з формування навичок говоріння;
- описати етапи та особливості застосування *public speaking* на уроках англійської мови;
- запропонувати вправи для формування *public speaking*;
- сформувати системи вправ з використанням засобів формування навичок *public speaking* у старшій школі;

- провести дослідження щодо ефективності застосування запропонованих засобів формування *public speaking* у старшій школі під час вивчення англійської мови.

Матеріалом дослідження стали засоби формування *public speaking* відібрані з теоретичних джерел та мережі Інтернет, а також підручника "*On Screen*".

Методи дослідження. Дослідження здійснювалось на основі використання таких методів та прийомів: аналіз теоретичного матеріалу, структурування та узагальнення отриманих даних, проведення навчального експерименту, порівняння отриманих результатів та їх обчислення.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання результатів та самих засобів навчання під час проведення уроків з англійської мови у закладах середньої освіти.

Структура роботи: дослідження складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та п'ятьох додатків.

У вступі є загальна інформація про цю наукову роботу, її тема, мета, завдання, актуальність дослідження, визначення об'єкту, предмету, мети, завдань та структурування роботи.

У першому розділі подані основні відомості про поняття мовної компетентності, *public speaking*, особливостей вивчення англійської у старшій школі.

Другий розділ містить систему вправ та їх аналізування для формування *public speaking* та дослідження ефективності цих вправ.

У висновках наведено результати проведеної роботи. Додаток містить конспекти уроків, опитувальники та анкетування використані під час дослідження.

Загальна кількість сторінок 49, кількість використаних джерел 61.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ НАВИЧОК PUBLIC SPEAKING

1.1 Визначення та значення *public speaking skills*

Практичне володіння іноземною мовою, зараз є необхідним, адже це підвищує вашу конкурентність на ринку праці. Саме тому ця тема має попит серед науковців та зазнає реформ в освітньому середовищі. Рівень володіння мовою залежить від того рівня на якому вона вивчається, тобто профільний чи базовий рівень. Для базового рівня учень має оволодіти мовою, як незалежний користувач. У випадку з профільним рівнем, учень отримує належну іншомовну комунікативну компетентність (тут і далі – ІКК) в рамках тем та сфер діяльності включених в програму з англійської мови.

Існує перелік документів, затверджених Міністерством освіти України на які спираються школи та безпосередньо вчителі при проведенні та складанні планів уроку. В чинній «Навчальній програмі з іноземних мов» [НП 2018]. основою є комунікативні вміння здобувача освіти. В цьому документі також прописані вимоги до результатів навчання, рівнів володіння мовою, тем, цілей та змісту уроків. За такими програмами вчителем формується урок, який відповідає «Державному стандарту» [ДС 2024].

Для розглядання засобів формування навичок *public speaking* треба розглянути поняття «компетентність» – це набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, навичок, умінь, досвіду, цінностей, ставлення тощо, які можуть комплексно реалізовуватися на практиці [Бігич 2013, с. 18].

Існує поняття «іншомовної комунікативної компетенції», яке вивчають багато науковців, а саме: Н. Бідюк, С. Ніколаєва, О. Чорна та інші. За

Н. Бідюком поняття «іншомовна комунікативна компетенція» – це сукупність знань, умінь та навичок, ініціатив та комунікативного досвіду особистості, необхідних для розуміння чужих та продукування власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування [Бідюк 2012, с. 160]. Володіння ІКК – це володіння головним чином системою знань, мовленнєвих навичок і вмінь [Бігич 2013, с. 68]. А саме метою ІКК є здатність людини використовувати набуті знання на практиці.

ІКК має такі види компетенцій: мовна, мовленнєва та соціокультурна. Формування *public speaking skills* відноситься до мовленнєвої компетенції, адже остання включає в себе компетенції в говорінні, аудіюванні, читанні та письмі.

В свою чергу мовленнєва діяльність (тут і далі – МД) – це активний, цілеспрямований, опосередкований мовою та зумовлений ситуацією спілкування процес прийому і видачі мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою [Ніколаєва 2002, с. 59].

Розрізняють чотири види мовленнєвої діяльності: два з них утворюють текст – говоріння, письмо, а інші – слухання (аудіювання) і читання – здійснюють сприйняття [Олійник 2023, с. 118]. Отже, існують продуктивні та рецептивні види МД. Продуктивні – це види МД, які спонукають людину до висловлювання власної думки або передачу фактів, почутої інформації від інших співрозмовників, саме говоріння відносять до продуктивних видів МД.

МД включає в себе перелік важливих компонентів, таких як:

– мотив – те, що спонукає людину до говоріння, наприклад, комунікативно-пізнавальна потреба;

– предмет – основа будь-якої діяльності людини, він може бути матеріальним та ідеальним. Якщо ми розглядаємо мовленнєву діяльність людини, то її предмет є ідеальним;

– засобом реалізації МД є система мови;

– продукт – це саме висловлювання мовця;

– результат – це будь-яка реакція людини на почуте, наприклад, коли

людина чує новину, вона може відчути спектр емоцій від радощів до суму.

Для того щоб мовець не тільки володів мовою, але вмів нею користуватися, він повинен мати базові мовленнєві навички, які будуть доведені до автоматизму, через це мовець матиме високу спроможність до формування *public speaking skills*. Тобто людина оволодіває операційним рівнем говоріння, який можна представити за допомогою поняття «уміння» – це оптимальний рівень досконалості МД [Холод 2018, с. 24].

Уміння МД включає в себе:

– цілеспрямованість, яка проявляється в процесі мислення, мовець розуміє мотив та ціль мовлення, контекст та ситуацію МД;

– продуктивність – характеризує зміст та форми мовлення. МД буде продуктивною за умови насиченості мовлення великою кількістю думок та фактів, які не є вивченими заздалегідь, а формуються під час мовлення, звісно спираючись на попередній досвід;

– динамічність – це здатність мовця до переносу навичок МД у нові ситуації спілкування;

– самостійність виражається в тому, що людина не спирається на рідну мову в спілкуванні англійською, а має незалежні знання з іноземної мови;

– інтегрованість – це якість уміння, коли мовець синтезує та використовує всі навички, мотиви, набутий досвід, які має.

Щоб перейти до навчання говоріння треба розуміти механізми мовлення людини. До них відносять:

– механізм репродукції – людина використовує готові ключові фрази з англійської повністю або частково.

– механізм комбінування – мовець впроваджує фрази, які він знав у новий контекст.

– механізм вибору – це підбір слів та граматичних конструкцій в процесі мовлення.

– механізм конструювання – людина застосовує мовні правила, щоб сформувати свою думку, тобто цей процес не є автоматизованим, отже не можна говорити про вміння МД.

– механізм прогнозування породжує процес формування відповіді ще до того, як закінчилась репліка співбесідника, тобто відповідь є швидкою, немає пауз у діалозі, адже мовець може спрогнозувати мету висловлювання співрозмовника.

– механізм дискурсивності – працює на рівні актуального усвідомлення [Ніколаєва 2002, с. 146], тобто людина сприймає вербальну чи невербальну реакцію співрозмовника та через це змінює свою риторику та формує відповідь.

Діалогічне мовлення (тут і далі – ДМ) – це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування [Ніколаєва 2002, с. 146]. ДМ має свої особливості:

1) ДМ завжди вмотивоване, бо відбувається через реакцію на слова мовця. А також йому притаманна спонтанність, адже наше мовлення є реакцією на висловлювання співрозмовника;
2) воно ситуативне, тому що ми чітко розуміємо ситуацію в якій можна використати репліки;
3) воно має емоційне забарвлення, адже передає думки, реакції на зовнішні подразники та почуття мовця чи його ставлення до будь-якої події;
4) ДМ притаманний двосторонній характер, бо мовник виступає то в ролі мовця, то слухача [Ніколаєва 2002, с. 149].

Існує багато видів діалогів, серед них: діалог-розпитування, діалог-домовленність, діалог-дискусія та ін.

В свою чергу, *public speaking skills* відносяться до монологічного мовлення (ММ). Монолог – це безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи [Ніколаєва 2002, с. 167]. «Прикладами монологічного мовлення можуть бути доповідь, лекція, виступ на зборах,

пояснення нового матеріалу на уроці тощо. Це відносно розгорнутий різновид мовлення» [Фаустова 2022].

ММ має виконувати різні комунікативні функції, які повинен враховувати вчитель, зокрема:

– впливову, бо мовець своїми висловлюваннями позитивно чи негативно впливає на дії слухача;

– експресивну, адже безперечно при висловленні власної думки спікер вкладає свої знання, навички та вміння, спираючись на власний досвід і будь-яка передача інформації не може не мати емоційного забарвлення;

– звісно, інформативну, бо відбувається передача інформації за якої набувається певний обсяг знань;

– ММ інколи виконує розважальну функцію, можливо це якась гра в театрі, де теж виконується актором монолог [Іваненко 2022, с. 279].

Існують: монолог-опис, -розповідь, -повідомлення, -міркування, -переконання та ін. Щоб навчитися публічним виступам потрібно мати деякі знання щодо особливостей ММ і спираючись на них, створювати власний виступ:

Перш за все ми маємо розуміти, що ММ – переважно однонаправлене, тому ви не завжди можемо отримати велику реакцію від слухача під час виступу, ви можете зрозуміти його ставлення спираючись на невербальну поведінку або можливо після виступу. «Аналіз науково-педагогічної літератури, а також власний досвід засвідчують, що для формування вмінь у говорінні найбільш оптимальною є опора на комунікативний та особисто зорієнтований підходи як такі, що забезпечують реальні стимули до комунікації іноземною мовою, активуючи мисленнєву та самостійну діяльність учнів» [Яковчук 2023, с. 236].

По-друге, ММ має завершеність речень, зв’язність та повноту висловлювань, адже це сприяє гарному розумінню мети та суті публічного виступу. Для цієї ж мети ММ має бути послідовним та логічним, і зберігати тематичність, адже кожна фраза має бути об’єднана спільною темою.

Отже, з вищезазначеної інформації можемо зробити висновок, що монологічне мовлення, а саме публічні виступи про які будемо говорити далі, є складним та багаторівневим процесом, під час якого треба дотримуватися та знати особливості навчання МД та психолінгвістичні особливості вивчення іноземної мови в цілому, а також розуміти процес формування мовлення.

1.2 Вплив психолого-педагогічних характеристик учнів на формування *public speaking skills* на уроках англійської мови

Психолого-педагогічні характеристики учнів середньої школи безпосередньо впливають на формування *public speaking skills*, за ними вчителі обирають методику та підходи до викладання англійської мови та формування навичок говоріння.

Основою мовленнєвого процесу є вираження власних думок автоматично, не свідомо обираючи відповідні слова для комунікації, ось чому на початку вивчення іноземної мови в учнів спостерігається мовленнєвий бар'єр через те, що вони соромляться та вагаються говорити англійською і робити помилки, це пояснюється психологічними характеристиками учнів.

За дослідженнями таких психолінгвістів як Дж. Хармер, С. Крашен, М. Томаселло та ін. шляхи набуття навичок комунікації англійською та рідною мовою майже однакові, так як слово є звуковим образом, а наша пам'ять використовує образи, як джерело інформації [Маківчук 2020, с. 2]. Отже, формування навичок володіння англійською відбуваються шляхом накладання звукових образів на мисленнєві.

Серед психологічних характеристик учнів, які впливають на розвиток *public speaking skills*, можна виділити наступні категорії:

Розвиток мислення: учні починають мислити абстрактно та логічно, вони використовують рефлексивне та дискурсивне мислення, а також зростає пізнавальний процес. Розвиваються мовленнєві навички через засвоєння нових мовних одиниць та їх значень. Це сприяє правильному і зрозумілому висловленню думок, що має позитивний вплив на формування навичок говоріння. Але може спостерігатись негативний розвиток мислення, протилежний критичності або низький розвиток логічного мислення, тому якась кількість учнів може потрапити під негативний вплив з боку своїх однокласників. «Деякі психологи вважають спілкування провідною діяльністю підлітків. А спілкування завжди містить елементи навіювання. Особливо небезпечне навіювання, коли підліток спілкується з однолітками, яким притаманна девіантна поведінка» [Заіка 2021, с. 33]. Отже, вчитель має бути уважним до учнів з девіантною поведінкою, адже це може негативно повпливати на перебіг навчального процесу, вивчення англійської мови та розвитку навичок говоріння зокрема.

Розвиток пам’яті. «Пам'ять є найважливішою передумовою для розвитку та навчання людини, є основою для набуття та використання знань, умінь і навичок. За допомогою пам'яті людина інтегрує минуле, теперішнє і майбутнє» [Шкурко 2023, с. 194]. У підлітковому віці відбувається інтелектуалізація пам’яті, тобто її вдосконалення за рахунок розвитку розумових здібностей учнів. Розвивається критичне та логічне мислення, підлітки починають аналізувати і синтезувати інформацію, використовувати асоціації та метакогнітивні стратегії, які допомагають краще запам’ятовувати необхідний матеріал. «Підлітки набувають логіки дорослого мислення, спостерігається подальший розвиток когнітивних процесів, таких як сприйняття та пам'ять. Цей процес також значною мірою залежить від процесу навчання, а точніше від навчальної програми, яка має тенденцію ускладнюватися в міру розвитку дитини» [Шкурко 2023, с. 196].

Емоційний розвиток: в цей період життя учня розвивається статеве дозрівання та нервова система, які впливають на психічне життя, діти стають

більш збудливими, чутливими до подій навколо, навчання та спілкування з іншими. Підлітки можуть боятись виступати перед аудиторією, так як мають підвищену вразливість до висловлення оцінок сторонніми людьми та самокритичність, адже «психологічний аспект є найскладнішим фактором у виступі, і він негативно впливає на усну презентацію багатьох студентів, сприяючи їх нервозності, відсутності мотивації, низької самооцінки, сором'язливості та страху зробити помилку (тут і далі переклад наш. – Д.П.)» [Chau 2022, p. 324 - 326].

Соціальний розвиток: формується нова соціальна позиція, учня як члена суспільства, відбуваються зміни у системі взаємин, спілкуванні з різними віковими категоріями. Це може позитивно вплинути на формування публічних навичок говоріння англійською мовою, так як учень почуває себе більш дорослим, може обирати серйозні теми та прагнути висловлювати власну думку перед публікою, щоб донести власну соціальну зрілість [Токарев 2013, с. 158]. «Разом із загальним зростанням свідомого ставлення до дійсності помітно зміцнюється свідоме ставлення до навчання. З іншого боку, в підлітковому віці спостерігаються окремі випадки негативного ставлення до навчання» [Саранча 2021, с. 313]. Тобто, крім позитивних змін можуть винукнити деякі складнощі на які має звернути керівник освітнього процесу, щоб скерувати учнів до прийняття правильних рішень.

«Одне з провідних місць серед індивідуально-психологічних особливостей учня займає темперамент. Від його властивостей нерідко залежить успіх дитини у різних сферах діяльності, вміння будувати відносини зі старшими та однолітками, а також вміння знайти своє місце в житті» [Зварич 2020, с. 375]. Існують декілька видів темпераменту: сангвінік, холерик, флегматик та меланхолік. Розглянемо детальніше вплив темпераменту на розвиток монологічного мовлення під час уроків англійської мови:

1. Учень з сангвінічним темпераментом пристосовується до різних умов навчання, він може бути як жвавим, активним так легко і

заспокоюватись, але є негативні аспекти цього темпераменту, адже дитина схильна мати різні інтереси, змінювати фокус уваги, що може сформувати поверхневі знання. Тому вчитель має мотивувати такого учня до навчання, формувати у нього цілеспрямованість та зосередженість.

2. «Флегматик може довго, не втомлюючись, займатися одноманітною справою, йому часто буває важко швидко перемикатися з одної діяльності на іншу» [Зварич 2020, с.375]. Навички спілкування англійською можуть формуватись у нього довго, але якщо сформуються, то стануть постійними. Переважно такі учні відповідальні та намагаються виконати поставлені цілі.
3. Якщо учень – холерик, його реакції будуть дуже емоційними навіть на найменші проблеми, які виникнуть під час заняття. Така дитина має улюблену справу і може займатись нею протягом довгого часу, але якщо діяльність одноманітна та треба посидючисть, холерик припине виконувати завдання на уроках. Через ці особливості, вчитель має створювати цікаві та динамічні уроки, щоб підтримати учнівську активність.
4. Якщо в класі є дуже чуйна, нерішуча дитина, яка може швидко втомлюватись, тоді ви стикнулись з меланхоліком. Щоб сформувати навички говоріння англійською, знадобиться багато часу, але якщо ці навички сформувати тоді вони будуть досить міцними та стійкими. «Основні, «чисті», типи темпераменту за будь-якою з його типологій зустрічаються відносно рідко. Здебільшого – різні суміші властивостей двох і більше основних типів, які утворюють чимало їх різновидів» [Зварич 2020, с. 376].

Серед педагогічних характеристик, виділяють:

– Мотивація до навчання: у підлітків підвищується цікавість до соціальної взаємодії та спілкування тому на заняттях можна використовувати методи спрямовані на розвиток навичок комунікації та заохочення до

спілкування англійською мовою задля задоволення власних інтересів та потреб. «Мотивація є одним з найважливіших елементів навчання англійській мові. Учень повинен розуміти, для чого він вивчає англійську мову та як він зможе використовувати отриманні знання в майбутньому» [Канюк 2022, с. 64].

– «Самостійність – це інтегрована особистісна якість, яка проявляється в рішучості, ініціативності, незалежності, розвиненій вольовій сфері, відповідальності тощо» [Долинська 2022, с. 53]. В цей період розвитку учні прагнуть самостійно контролювати власне життя, бути матеріально незалежними, а також у них з'являється поняття «відповідальності». Також, підлітки намагаються не залежати від думки інших осіб, тому вчитель має надавати право обирати, якщо говорити про формування *public speaking skills*, учень може власноруч обрати тему, готувати промову, але також вчитель має надавати необхідну допомогу та підтримку в разі необхідності, адже не всі учні є самостійними, вони можуть бути частково самостійними або зовсім залежними.

– Індивідуальний підхід є важливим серед педагогічних принципів навчання. «Такий підхід передбачає цілеспрямовану діяльність педагога з навчання й вихованням особистості кожного учня в класному колективі.» [Назаренко 2021, с. 45] Використання індивідуального підходу до кожного учасника освітнього процесу є дуже складним завданням для вчителя, через велику кількість учнів в класах закладах освіти, навантаження вчителя та впровадженням змішаної форми навчання. «Особистісний підхід до навчання ґрунтується на забезпечені гармонійного розвитку учнів. Система освіти має забезпечити можливості кожному проявити свою самобутність, сприяти інтенсивному творчому розвитку особистості» [Назаренко 2021, с. 46]. Підлітки віддають перевагу предметам в яких вони зацікавлені, тому вчитель має визначити уподобання учнів та намагатись залучити якомога більше дітей до вивчення іноземної мови, виділити їхні сильні та слабкі сторони та розвивати навички комунікації англійською.

З наведених вище аргументів щодо впливу психолого-педагогічних

характеристик на розвиток учнів можна зробити висновок, що вони посідають одне з ключових місць у формуванні *public speaking skills.*

1.3 Основні компоненти публічного мовлення та їх вплив на виступ

Після завершення школи та отримання вищої освіти або під час самого навчання учні можуть зіткнутися з необхідністю взяти участь у публічному виступі, не виключено, що це може бути іноземною мовою.

Публічний виступ – це особливий тип мовлення. Залежно від мети та змісту промови, її призначення, способу виголошення та обставин спілкування, виділяють такі види публічного мовлення:

- академічне красномовство;
- судове;
- соціально-побутове;
- сценічне;
- конфесійне [Пивоваров 2008, с. 41].

Існують наступні жанри публічного мовлення:

- доповідь – поширений жанр публічного мовлення метою якого є порушення та розв’язання якогось важливого питання. Вона буває науковою, політичною, діловою та звітною;
- промова – це підготовлений публічний виступ перед аудиторією на важливу та актуальну тематику для слухачів. Розрізняють мітингові, агітаційні, ділові, академічні, промови з нагоди урочистих подій та ін.;
- лекція – один із видів публічного виступу, коли лектор доносить наукову інформацію своїм слухачам та мотивує їх на продовження вивчення цієї тематики та її використання на практиці;
- виступ – це власне короткотривале проголошення промови на конференціях, семінарах та інших заходах з приводу обраної тематики

чи актуального питання.

Є певні вимоги до публічного виступу, серед них: доступність; високий рівень науковості та достовірності, логічність, яскравість та емоційність. [Пивоваров 2008, с. 41]

Успішність публічного виступу звісно залежить від самого мовця та його навичок. Щоб виступ вийшов вдалим учень має з'ясувати тематику виступу, його цільову аудиторію, місце проведення та тривалість цього процесу. Власне підготовка проходить з допомоги вчителя, який дає певні поради, коригує зміст промови та навчає учня навичкам необхідним для публічних виступів.

Підготовка має декілька етапів:

1. Вибір теми, як вже зазначалось раніше, вона має бути актуальною, а аудиторія має бути зацікавлена нею. Вона повинна бути сформульована так, щоб розкривала ключове питання виступу. Адже «щоб адекватно донести слухачам основні тези, текст виступу має бути потрактований і мовцем, і аудиторією однаково, але це не означає, що він (текст) повинен бути сухим і в ньому застосовано однотипні прийоми. Навпаки, інколи інакомовність, недомовленість чи навіть щось зайве скажуть більше, а варіативність прийомів допоможе увиразнити питання зрізних перспектив» [Кропивко 2024, с. 80].

2. Мета виступу. Мовець має чітко розуміти навіщо він це робить, він хоче розважити, спонукати, переконати чи проінформувати слухачів.

3. Добір матеріалу. На цьому етапі важливо використовувати достатню кількість джерел з правдивою інформацією і підійти до розгляду проблеми з різних сторін, виділити основний матеріал, структурувати його, таким чином написавши промову.

4. Редагування. Автор має перечитати написане декілька разів, щоб впевнитись у правильності сформульованого матеріалу, його доцільності, можливо на думку спаде ще щось, що може покращити промову. Структура виступу переважно має 3 основні частини: вступ, основна частина та висновок. Бажано виділяти ці частини особливими словами, (по-перше…, перейдемо

до…, на завершення слід зазначити що…,) адже вони дають слухачам зрозуміти логіку та послідовність вашої промови. Наприкінці 19 століття психолог Герман Еббінгауз встановив закон краю: найкраще запам'ятовується інформація на початку та в кінці [Бондаренко 2008, с. 78], тому можна зробити висновок, що основну інформацію краще подавати застосовуючи рамкову конструкцію, тобто на початку та в кінці промови.

5. Запам'ятовування промови. Є декілька варіантів, перший це запам'ятати зміст та структуру промови, та інколи підглядати у написаний текст. Другий, прочитати виразно декілька разів перед виступом, і так само читати з листка перед аудиторією. За третього варіанту, автор має підготувати короткі нотатки, і четвертий це виступати взагалі без нотатків. Рекомендовано використовувати перший та третій варіанти.

6. Виголошення промови. Для початку це може бути тренування з викладачем чи самостійно, а потім вже і офіційний виступ.

Серед основних компонентів, які впливають на успішність публічного виступу є:

1. Зміст виступу є основним компонентом промови, він має бути лексично та інформаційно багатим, повинен містити новизну, чіткість та глибину, адже «передане повідомлення є центральним елементом публічного мовлення. Його потрібно узгоджувати з голосом і тілом, встановлюючи гармонію між тим, що сказано (вербальне спілкування) і тим, як це сказано» [Marinho 2022, с. 2]. Також, логічність змісту має провідну роль, за розмовного стилю, промова повинна мати вступ, зав'язку, розвиток дій, кульмінацію та розв'язку. «Люди, які прагнуть стати вільним і ефективним оратором, мають брати участь у шести ключових елементах усної здатності: розуміння, словниковий запас, вимова, плавність, граматика та інтонація. Це можна пояснити тим фактом, що часта неправильна вимова слів доповідачем може призвести до того, що аудиторія або пропустить передбачуване повідомлення, або відчує непотрібну плутанину. Ефективний публічний виступ вимагає одночасного планування та організації теми чи матеріалів» [Tran 2024, p. 69].

2. Артикуляція – один з ключових аспектів публічного виступу, він визначає чіткість, легкість розуміння та сприйняття слухачами ідеї оратора. Голос є важливим для аудиторії, керуючи власною інтонацією, ритмом та тембром голосу учень може висловити та донести зміст своєї промови, а також втримувати увагу слухачів. Одним з факторів які впливають на сприйняття інформації є вправно розставлені паузи в промові, вчитель може на уроках пояснити учням, як правильно читати та де розставляти логічні паузи у власноруч написаному тексті. Для досягнення чіткої вимови, учень має тренувати свої голосові зв'язки та виконувати різні вправи, серед них основною вправою яку може запропонувати вчитель є скоромовки, їх можна вивчати та читати на уроках англійської, тим самим готуючись до публічних виступів.

Також для створення правильної вимови учень може записувати власну промову на диктофон, а потім переслухати, щоб почути себе зі сторони [Бондаренко 2008, с. 68]. «Публічний виступ вимагає високого рівня словесного вираження; як наслідок, хороший оратор повинен добре використовувати та контролювати свій голос, робити паузи, підтримувати належну інтонацію та використовувати алітерацію, кінцеву риму та омофони. Публічна промова є ефективним інструментом комунікації, і для того, щоб зменшити дистанцію з аудиторією та підвищити ступінь переконання, оратор часто використовує першу або другу особу особових займенників, щоб висловити свої почуття та поділитися своїм досвідом» [Yuan 2018, p. 114].

3. Жестикуляція або мова тіла є важливим фактором, який впливає на успішність виступу, вона підкріплює сенс сказаного та надає мовцю перевагу в підтриманні уваги аудиторії. Учень має навчитись свідомо використовувати мову тіла в потрібний момент, він може прочитати свою промову перед учителем, використовуючи мову тіла, це може бути як тренування перед основним виступом. Мовець має робити тільки ті жести, які найкраще передають основну ідею виступу, мова тіла має бути стриманою та природною. Використовуючи жести учневі краще буде запам'ятати власний

монолог, а також промова стане більш зрозумілою і про неї залишиться спогад у слухачів [Бондаренко 2008, с. 68].

Погляд також грає важливу роль у публічному виступі, бо коли ви можете подивитись в очі слухачеві, ви показуєте впевненість у своїх словах, візуальний контакт з публікою фокусує їхню увагу на вашому виступі, адже «невербальна комунікація значно посилює вплив виступу. Жести, такі як зоровий контакт і мова тіла, мають велике значення, коли хтось виголошує промову перед аудиторією. Згідно з роботою Гілбрама Дунара, підтримання зорового контакту є обов’язковим для залучення аудиторії та збереження її уваги на ораторі [Tran 2024, p. 70].

Рух залою чи сценою також має свій вплив на слухачів, він збільшує довіру та симпатію до оратора. Бажано підходити до слухачів, спокійно, рівно та повільно. Це робить мовця ближчим до аудиторії, виступ стає живим, не схожим на лекцію, яку просто начитує викладач.

4. Серед важливих компонентів публічного виступу є емоційність, таким чином ви проявляєте свою зацікавленість в темі та небайдужість до проблеми, яку висвітлюєте. Але треба розуміти межу між палкою емоційністю та стриманою, якраз останню слід використовувати під час публічних виступів. Мовець може наводити факти чи будувати речення, які будуть викликати емоції, це буде краще, ніж він буде занадто емоційним під час промови [Бондаренко 2008, с. 68].

Емоції, які виражає мовець під час виступу та перед ним мають вплив на сприйняття аудиторії, наприклад «щастя та впевненість сприймалися як більш приємні, позитивні та менш негативні до промови, ніж сором’язливість, байдужість та гнів. Сором'язливість або гнів пов'язані з неприємністю, оскільки вважається, що обидва вони перешкоджають публічним виступам на невербальному рівні» [Rodero 2022, p. 10]. Тому на сцені треба поводитись впевнено, адже «впевненість дозволяє оратору вміло справлятися з потенційними викликами на сцені, зміцнюючи довіру аудиторії щодо переданого повідомлення» [Tran 2024, p. 69] та виражати позитивні емоції.

5. Стислість та розмовність. Не кожна людина, тим паче учень вміє висловлювати свої думки стисло та зрозуміло, тому на уроках іноземної мови вчитель може допомогти учням доносити свої думки до оточуючих стисло та грамотно незалежно від того чи письмово це чи усно. Адже стислість є запорукою успішності виступу, бо на підсвідомому рівні короткі виступи з чіткою аргументацією сказаного здаються більш розумними та правдивими для слухачів. Стиль виступу має бути розмовним, має складатись враження, що аудиторія прийшла на гарну бесіду з вами, а не лекцію. Мовець повинен звучати щиро та отримати довіру від тих, хто його слухає, щоб запевнити їх у правильності власних тез, які мовець висуває у власному виступі [Бондаренко 2008, с. 68].

6. Зовнішній вигляд посідає одну з важливих ролей під час публічного виступу, бо «сприйняття виразів мовців також може бути пом'якшене їхнім зовнішнім виглядом» [Rodero 2022, p. 4]. Він має бути привабливим, але стриманим, щоб не відволікати слухачів від промови. Рекомендовано виступати у ділових костюмах чи сукнях з урахуванням вимог сучасності, вікових відповідностей, кольорової гами та сполучення кольорів, адже має бути контраст у образі [Бондаренко 2008, с. 68]. Необхідно привчати учнів говорити, дивлячись на слухачів, не відволікати увагу аудиторії своїм зовнішнім виглядом, по можливості підкреслювати поглядом, мімікою головне у викладі, своє ставлення до нього [Симоненкова 2014, с. 355].

Якщо говорити про увагу аудиторії, то вона досить мінлива, існують так звані періоди уваги приблизно 10-15 хвилин виступу, тобто через кожні 15 хвилин увага слухачів розсіюється, тому вчитель має звернути увагу учнів і на цей аспект. Щоб привернути увагу аудиторії під час виступу можна поставити питання, навіть риторичне, зробити несподіване коротке відхилення від теми або звернутись до окремих слухачів.

7. Індивідуальність виступаючого має бути створена власноруч, а не скопійована в когось, адже виступає саме він, не якась інша людина, яку вже бачили неодноразово. Оратор має бути чимось новим для публіки, мати

власний стиль промови, імідж та індивідуальність, тоді виникає зацікавленість та бажання уважно слухати те, що він розповідає [Бондаренко 2008, с. 68].

Підбиваючи підсумки за першим розділом можна виокремити, що було розглянуте саме поняття *public speaking skills*, вплив психолого-педагогічних характеристик на розвиток цих навичок, також мною були проаналізовані етапи підготовки до публічних виступів та їх основні компоненти. Результатом опрацювання матеріалу є чіткий виклад та розуміння, що існує безліч способів розвивати *public speaking skills* на старшому етапі вивчення англійської мови у закладах середньої освіти.

РОЗДІЛ 2
МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ФОРМ РОБІТ З ФОРМУВАННЯ PUBLIC SPEAKING SKILLS НА СТАРШОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Програмні вимоги та аналіз базового підручника щодо формування *public speaking skills* учнів 10-11 класів на матеріалі англійської мови

Навчання з будь-якого предмету, а тим паче з іноземної мови регламентується «Навчальною програмою з іноземної мови» затвердженою Міністерством освіти і науки України. У цьому документі прописані: мета і завдання навчання іноземної мови, очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів та компетентнісний потенціал учня на кінець року, а також змістові лінії та способи їх реалізації з англійської мови.

За «Навчальної програми з іноземної мови для 10-11 класів» існують ключові компетентності, які розглядаються як результат навчання, серед них: спілкування державною мовою/іноземною мовою, компетентності у природничих науках та технологіях, математична компетентність, уміння вчитись впродовж життя, інформаційно цифрова компетентність, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, обізнаність у культурній сфері, соціальна та громадянська компетентності [НП 2018, с. 7].

Відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти, на кінець 11 класу, у загальноосвітній школі, учень повинен мати рівень володіння ІМ В1, а у спеціалізованій – В2. В програмі наведені сфери спілкування, такі як: особистісна, публічна та освітня. Також є лексичні та граматичні теми. (Табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Сфери спілкування для формування відповідного рівня іноземної мови

Теми з ІМ в 10 класі:	Теми з ІМ в 11 класі:
Я, моя родина, мої друзі	Я, моя родина, мої друзі
Спорт і дозвілля	Харчування
Харчування	Мистецтво
Природа і погода	Молодь і культура
Живопис	Наука і технічний прогрес
Наука і технічний прогрес	Природа і довкілля
Україна	Україна в світі
Країни виучуваної мови	Країни виучуваної мови
Шкільне життя	Шкільне життя
Робота і професії	Робота і професії

В загальноосвітніх школах, на кінець 11 класу, учень має вести тривалий монолог, використовуючи прості мовні засоби; продукувати розповіді у формі лінійної послідовності; розповідати про власний досвід, описувати почуття та реакцію; передавати зміст книги/фільму.

Серед усного продукування виокремлюють виступ перед аудиторією. В загальноосвітніх школах, коли учень виступає перед аудиторією він робить коротку і чітку презентацію на знайому тему зі сфери своїх інтересів, а також відповідає на уточнюючі запитання, але може попросити повторити питання через темп мовця [НП 2018, с. 40].

В спеціалізованих школах, серед продуктивних комунікативних умінь, де і виділяють вміння до *public speaking skills*, учень має описувати теми, інтереси наводячи приклади та аргументи. Він може розповідати тривалі монологи, в яких він чітко та докладно описує питання, які входять до кола його інтересів, може надавати зрозумілі інструкції та аргументувати власну думку, вибудовуючи ланцюг логічних доказів. Серед усного продукування також виокремлюють виступ перед аудиторією. Тобто, за такого виступу

учень має підготувати презентацію, аргументуючи кожну свою думку та має бути готовим до пояснення та відповіді на запитання щодо викладеного ним матеріалом.

Існує перелік підручників з іноземної мови [ПНП 2022] рекомендовані МОН для використання на уроках:

1) підручники, 10-й – 11-й рік навчання, рівень стандарту: О. Д. Карпюк, В. М. Буренко, Л. В. Калініна, І. В. Самойлюкевич, Л. І. Морська.

2) навчально-методичні комплекти: "*On Point*" Луї Роджерс, "*Prime Time"* В. Еванс, Д. Дулей, *"On Screen*" В. Еванс, Д. Дулей та ін.

В підручнику "*On Screen*" існують різні вправи на формування *speaking skills*, розглянемо та проаналізуємо їх за трьома групами вправ для навчання ММ:

1) І – об'єднання ЗМ рівня фрази у понадфразову єдність.

Вправа 1. Тема: *Living to.*

Task: Compare the pictures. Use ideas from the dialogue. While speaking, link your ideas. Use: and, too, as well etc. The photographs show…On the other hand, having brothers and sisters… [Evans 2015, с. 13].

Наведена вище вправа має на меті навчити учнів об'єднувати зразки мовлення в логічну понадфразову єдність. Спочатку учень має розглянути надані зображення, знайти основні відмінності та схожість. Далі він використовуючи ідеї з діалогу має структурувати власні думки у зв'язний текст, використавши запропоновані сполучники та фрази. Таким чином учень розвиває навички логічного мислення, а також зв'язного мовлення.

Вправа 2. Тема: *Work.*

Task: Read the advert. What kind of job is it for? What qualities do candidates need? [Evans 2015, с. 45] У цій вправі учень, прочитавши оголошення, починає об'єднувати ЗМ рівня фрази у понадфразову єдність.

2) ІІ – створення монологічного висловлювання (тут і далі - МВ) понадфразового рівня.

Вправа 1. Тема: *Survival*.

Task: Look at the picture and make notes under the heading: time-place-people-clothes-actions-feelings. Use your notes to describe the photograph [Evans 2015, c. 29]. У цій вправі учень має створити власне монологічне висловлювання щодо зображень з використанням допоміжних фраз, тобто створює власне монологічне висловлювання понадфразового рівня. Спочатку він/вона аналізує зображення, робить короткі нотатки, щоб структурувати своє мовлення, таким чином розвиваючи навички монологічного мовлення та мислення.

3) III – створення МВ текстового рівня.

Вправа 1. Тема: *Survival*.

Task: Narrate a travel experience of yours to the class [Evans 2015, c. 28]. Це вправа на створення власного монологічного висловлювання текстового рівня. Можливо це буде домашнім завданням, учень підготує розповідь, вивчить її та розповість на наступному уроці, але вчитель може запропонувати зробити цю вправу на уроці без довготривалої підготовки.

Вправа 2. Тема: Entertain.

Task: 1) Complete the spidegram with films. 2) Say which types you (not) enjoy, using the adjectives, which are given in the book. 3) Answer the questions: Which was the last film you saw at the cinema? What type of film was it? Ця вправа виконується поетапно, можна побачити II та III групи вправ для навчання ММ, а саме, учень формує монологічне висловлювання понадфразового та текстового рівнів. Спочатку треба заповнити таблицю про фільми, яка допоможе підготувати виступ за темою, далі, використовуючи запропоновані прикметники описати, які фільми з цієї таблиці йому довподоби. В кінці завдання він має дати відповідь на запропоновані питання. Ця вправа має декілька етапів, як підготовлене мовлення так і спонтанне.

В цілому, навчальний посібник *"On Screen"* відповідає програмовим вимогам, тут викладено багато вправ на створення власного монологічного висловлювання понадфразового та текстового рівнів, а також можна

практикувати відповіді без підготовки, тому підручник дозволяє отримати вказані компетенції з *public speaking skills*.

2.2 Методи, прийоми та технології навчання для розвитку навичок публічного виступу

Для того, щоб учень навчився монологічному мовленню, а саме розвинув навички *public speaking*, вчитель має використовувати відповідні прийоми під час уроків англійської мови задля формування середовища в якому дитина захоче спілкуватись та активізувати власну навчальну діяльність. Серед таких прийомів виділяють:

1. Аналіз текстів, виокремлення деталей, які можна використовувати для написання та виголошення промови.
2. Прослуховування виступів відомих людей, ораторів з метою підкреслення їх поведінкових та мовленнєвих особливостей під час промови, аналізування ключових аспектів, які роблять публічні виступи успішними. «Дослідження, проведене Нгуєном і Фамом (2022), привело до висновку, що учні можуть покращити свої навички мовлення та аудіювання, використовуючи технологічні ресурси у навчанні, такі як фільми та *YouTube*. Зокрема, *TED Talks* є корисними для студентів і охоплюють широкий спектр тем, від розваг до вивчення мови» [Tran 2024, p. 67].

Ефективність прослуховування та аналізування промов таких як *TED Talks* є підтвердженою дослідженнями в цій області наприклад «Лі, Гао та Чжан провели дослідження щодо включення відео як навчальних ресурсів у курс публічних виступів англійською мовою в Китаї зі 100 студентами. Висновки показали, що цей інноваційний метод навчання був добре сприйнятий студентами, вони висловили задоволення прогресом, якого вони досягли в покращенні свого рівня володіння англійською мовою. Замість того,

щоб бути просто пасивними учнями, вони почали активно брати участь у навчальному процесі. Їхня здатність всебічно слухати та критично мислити показала значне зростання. Як наслідок, їхні когнітивні функції покращилися, дозволяючи їм міркувати логічно та, зрештою, покращити їх вільне мовлення» [Tran 2024, p 70].

Запис власних виступів та їх прослуховування може бути корисним для навчання, таким чином учень та вчитель розуміють слабкі сторони та фокусуються на тих речах, які треба покращити у виступах. «Запис себе під час розмови дає змогу визначити сфери, які потрібно покращити. Зверніть увагу на чіткість свого мовлення, темп, модуляцію голосу та будь-які слова-заповнювачі чи шаблони мовлення, які ви хочете усунути. Поміркуйте над своїми словниковими записами та внесіть необхідні корективи, щоб покращити свій стиль мовлення» [Karimova 2023, с. 32].

3. Використання посібників або їх скорочені версії, які надають рекомендації щодо публічних промов та розбір ключових аспектів на уроках, їх практичне застосування.

4. Проведення дискусій, тобто широкого публічного обговорення якогось спірного питання, [Волкова 2018, с. 40] та дебатів дає можливість учнів доносити свою думку, наводячи аргументи та вчитись публічно висловлювати її, не зраджуючи власним переконанням та поважаючи думки інших співрозмовників. «Можна створити фокус-групи для організації обговорень, спрямованих на розвиток комунікативних умінь та впевненості учасників у використанні мови. Такі групи є ефективними в навчанні іноземних мов, розвитку риторичних здібностей чи підготовці до публічних виступів» [Yulianti 2021, p. 294].

5. Рольові ігри також можна використовувати на уроках англійської, коли учні перетворюються в певних персонажів, вони можуть розвивати навички говоріння іноземною мовою, подолати свій страх публічних виступів та попрактикуватись виступам на публіці.

Часто страх публічних виступів «асоціюється з негативним

самосприйняттям голосу, малою участю в усній комунікації та уникаючими та негативними стратегіями подолання публічних виступів». [Marinho, 2019 с. 2] Також страх може асоціюватись «із засудженням, невизначеністю щодо теми та фізичними симптомами. Отримані результати чітко вказали на відсутність і потребу в подальшій комплексній підтримці студентів зі страхом публічних виступів» [Grieve 2021, p. 1288]. Тому використання різних вправ з метою подолання страху публічного виступу має позитивний вплив не тільки задля покращення *public speaking*, а ще й для морального стану учнів.

Звісно, крім вправ має бути комплексна підтримка та вирішення цього питання, воно «вимагатиме спілкування та співпраці між установами та включатиме внесок служб добробуту, бібліотечних послуг, навчальних відділів, викладачів та індивідуальних програм» [Grieve 2021, p. 1291].

Повертаючись до рольових ігор, в них учні можуть виступати в різних ролях, не обов'язково це має бути на сцені, наприклад посеред уроку як одну з вправ на уроках англійської учні стають ведучими, співрозмовниками в різноманітних комунікативних ситуаціях та ін.

6. Інтерактивні ігри. Використання інтерактивних ігор на уроках англійської розвивають комунікативну компетенцію учнів, а отже впливають на формування *public speaking skills*. Вчитель може знайти безліч ігор в різних методичних матеріалах, наприклад в книжці *"The Big Book of Speech and Language Games" Freya Magennis* та використовувати ці ігри на уроках, добираючи відповідно за певною тематикою.

Грою яка посприяє розвитку навичок публічних виступів є гра *"Speech in a Bag"*, учень має дістати з мішка, якийсь предмет, який поклав вчитель та говорити про нього будь-що в межах теми, яку вивчають англійською.

Ще однією відомою грою є "*Two Truths and a Lie"*, учні мають підготувати на уроці 2 правдивих твердження про себе та одне брехливе, представити свої твердження одноліткам, які мають здогадатись де брехня.

Є гра *"Story Dice"*, яка крім навичок публічних виступів без підготовки розвиває креативне мислення. Завдання полягає в тому, що учні мають кинути

куб, на кожній стороні якого намальовані різні картинки та придумати коротку історію спираючись на зображення.

7. Створення презентацій на задану тему з використанням мультимедійних засобів навчання є одним з творчих завдань, яке допоможе учням розвинути навички виступів перед аудиторією з допомогою візуальних матеріалів, які повинні мати певну структуру як і сам виступ.

Після таких виступів можна практикувати "*peer feedback*", коли учні висловлюють свою думку, вчаться робити висновки і давати конструктивну критику, не ображаючи при цьому своїх однокласників. Звісно, вчитель має надати зворотній зв'язок та допомогти учневі покращити свій виступ в наступний раз.

Саморефлексія є також невід'ємною частиною цього процесу, учень самостійно має проаналізувати свій виступ та отримані коментарі, і в результаті врахувати всі зауваження, щоб уникнути таких помилок в майбутньому.

Такі прийоми розвивають впевненість учня у собі, покращують навички говоріння англійською та розвивають навички публічного мовлення.

Крім прийомів існують методи, які сприяють розвитку навичок публічного виступу, серед них виділяють:

1) метод «Відкритий мікрофон» нова тема на уроках англійської подається у формі запитань, вчитель ставить питання учні мають давати аргументовану відповідь, відповідати має той учень, у якого в руках «мікрофон»;

2) метод «Незакінчені речення» – учні швидко та коротко дають відповідь на запитання, висвітлюючи власну позицію з приводу питання, таким чином намагаються бути переконливими та говорити стисло;

3) метод «Мозковий штурм» – відбувається колективне обговорення щодо вирішення поставленої проблеми англійською, підлітки вчаться мислити та висловлювати свої ідеї творчо та креативно, розвивають самовпевненість під час озвучування власних рішень ситуації, бо «виступ перед великою

кількістю людей зробить студентів більш впевненими у виконанні діяльності, а також вони зіткнуться з різними проблемами. Студенти будуть впевнені, що робитимуть будь-що задля вирішення проблем, навіть якщо інші люди думають, що це неможливо зробити, тому що впевненість студентів у собі різко зросла» [Kansil 2022, p. 658];

4) метод проєктів сприяє співпраці учнів в команді, навичкам пошуку та виокремлення потрібного матеріалу, розвиток творчого та критичного мислення, знаходженню вирішення проблем під час роботи, а також розвиває мовленнєву діяльність підлітків, як за процесу створення проєкту, так і на його захисті. «Проектне навчання стало важливою педагогічною стратегією у викладанні та вивченні англійської мови, сприяючи більш інтерактивному, орієнтованому на студента підходу, який контрастує з традиційними методами заучування.

Суть цього підходу полягає в його здатності залучати студентів до реальних і значущих проектів, які покращують їхні мовні навички завдяки захоплюючому та контекстуальному навчальному досвіду» [Shi 2024, p. 128]. «Проектне навчання є педагогічним підходом, за якого учні розвивають навички та знання шляхом взаємодії зі складними запитаннями чи проблемами протягом тривалого періоду» [Shi 2024, p. 128], щоб використати цей метод вчитель має дати учням проблему, яку вони повинні дослідити, розробити план щодо реалізації вирішення цієї проблеми та представити результати їхньої діяльності перед аудиторією;

5) метод інциденту має власну особливість, вона полягає в недостатній кількості інформації, часу чи інших ресурсів. Під час використання такого методу, учень знаходиться в сильному психологічному навантаженні, де через брак деяких ресурсів, він має прийняти рішення щодо поставленого питання. Таким чином учень виробляє адекватну поведінку під час схожих ситуацій, наприклад публічних виступів і може пристосуватись до психологічних навантажень в стресових ситуаціях;

6) кейс-метод сприяє розвитку навичок презентації, адже перед

учнем постає проблемна ситуація, яку він обговорює та має прийняти відповідне рішення публічно, так би мовити презентуючи його перед аудиторією. Така презентація найбільш схожа на публічний виступ, тому цей метод досить ефективний для розвитку *public speaking skills*;

7) ігрові методи можуть бути використані на уроках англійської також. Існують такі види цих методів:

a) імітаційна гра – гра, де учні можуть спрогнозувати людську поведінку в заданій ситуації;

b) ділова гра – гра за якої вирішуються складні, комплексні завдання, яка розвиває знання та вміння учня;

c) рольова гра – гра відбувається у вигляді навчання через дію;

d) метод «драматизації» може застосовуватись на уроках англійської для розвитку навичок публічного говоріння, бо сприяє збільшенню словникового запасу, покращує вимову учнів та в цілому рівень навичок комунікації. Учні можуть брати участь у постановках, граючи певні ролі за автентичними матеріалами, імпровізувати на задану тему або розігрувати життєві ситуації. «Театралізовані заходи можна використовувати в позакласних заходах у середніх школах, таких як гуртки драматичного мистецтва та ораторського мистецтва, шкільні *TED*-доповіді, ораторські конкурси, вистави тощо» [Datskiv 2024, p. 27].

Але якщо вчитель хоче зробити урок більш цікавим та інтерактивним за будь-якого формату навчання, очний, дистанційний чи змішаний, на допомогу приходять сучасні технології, які можна легко включити в урок англійської та розвинути *public speaking skills*.

Сьогодні існує безліч платформ та інновацій у сфері освіти, які допомагають урізноманітнити уроки та мотивувати учнів до активної навчальної діяльності, розглянемо нижче деякі з них та їх вплив на розвиток навичок необхідних для публічних виступів:

Використання цифрових платформ стає невід’ємної частиною життя сучасного вчителя. Як зазначалось раніше, одним з гарних прийомів які можна

застосовувати для розвитку необхідних навичок є створення презентацій та проєктів, а також їх представлення перед аудиторією, серед платформ якими можна користуватись для створення таких робіт виділяють: *Power Point, Canva, Keynote, Prezi* та інші. На цих платформах можна створити презентації, постери, інфографіки і тд. Платформи користуються попитом не тільки серед учнів, а також і серед вчителів, адже підготувавши інтерактивну презентацію вчитель може подати інформацію про розвиток *public speaking skills* цікаво та невимушено [Michaelsen 2020, p. 25].

Для розвитку навичок публічних виступів за дистанційного чи очного формату навчання бажано записувати їх на камеру телефона чи комп'ютера, скористувавшись такими платформами для редагування як: *iMovie, Loom, HitFilm, Movavi Video Editor* та ін. Після того як учні записали власний виступ вони можуть показати його на уроці, надіслати безпосередньо вчителеві або навіть не записуючи виступити перед однолітками за допомогою додатків дистанційного зв'язку, проведення відеоконференцій: *Zoom, Classroom, Skype* або *Microsoft Teams* для учнівської роботи в командах.

За змішаної форми навчання, вчителі можуть очно давати навчальний матеріал, обговорювати його та аналізувати зразки мовлення, а потім «на великій сцені учні можуть виступити разом у малих групах і виголосити спільну імпровізовану промову. Цей захід має на меті створити зв'язок у класі, вирішити проблеми сценічного страху та тривоги, а також покращити навички виступу; це дозволить студентам застосувати теорію на практиці та підготуватися до самостійного запису оцінюваного виступу» [Latifa 2022, с. 36].

Також, учні та вчителі можуть користуватись *Edpuzzle, Peergrade*, щоб опублікувати власне відео та отримати зворотній зв'язок, поставити запитання чи побачити відповідь та реакцію на власну роботу. Наприклад, вчитель може завантажити демонстраційний варіант власного відео, за яким учні мають напрацювати власний матеріал, далі поділитись ним з іншими учнями через платформу та переглянути відео один одного, надаючи відгук [Latifa 2022, с.

37]. Щоб мотивувати учнів не соромитись викладати свої відео та давати правдиві коментарі щодо виступів інших, вчитель має створити комфортне, партнерське середовище на уроках, за якого учні будуть почувати себе вільно та працювати із задоволенням [Goodwyn 2020, с. 21].

Вчитель може використовувати вищезазначені сервіси і для тренувальних виступів учнів перед класом за дистанційного формату навчання. Також є платформи, які можуть використовувати учні самостійно *Toastmasters International, Speaky, Orai*, щоб розвивати навички лідерства та вчитись виступати перед аудиторією. Частиною підготовки до виступів можуть стати різні опитування, тести, вікторини серед учнів на платформах *Google Forms, Kahoot, Quizizz, Socrative, Plickers.*

За будь-якої форми навчання: дистанційної, очної чи змішаної, цікавою інновацією, яку може використати вчитель є *AR* (доповнена реальність), *VR* (віртуальна реальність) та *AI* (штучний інтелект). Ці засоби можна використовувати для створення віртуальних умов в різноманітних ситуаціях, щоб учні могли подолати страх виступів на публіці та попрактикуватись. «Ефективність такого формату навчання доведено: учні набагато швидше сприймають та краще запам’ятовують візуальні образи. Використання саме таких інтерактивних технологій на уроках підвищує мотивацію до навчання» [Мар’єнко 2021, с. 62].

Говорячи про штучний інтелект, то існують різні платформи, які допомагають покращити навички публічного виступу. Наприклад, сьогодні «одним з ефективних способів формування умінь публічного мовлення є використання в освітньому процесі застосунків на основі штучного інтелекту, зокрема *ChatGPT*» [Дацків 2023, с. 93]. «Платформи для презентацій на основі штучного інтелекту *AI-Powered Presentation Platforms* (тут і далі — *AI-PPP*) — це новий тип технології, яка руйнує традиційні підходи до навчання публічних виступів. *AI-PPP* є інноваційними завдяки використанню штучного інтелекту для підвищення якості презентацій» [Cherner 2024, с.3].

Переваги використання таких платформ полягають в тому, що навіть якщо в учнів немає можливості потренуватись вживу, то вони можуть це зробити за допомогою ШІ та отримати відгуки за виступом, адже «у *AI-PPP* користувачі можуть практикувати публічні виступи в симульованому середовищі з низькими ставками, демонструючи аудиторії аватари ШІ. Коли користувачі виступають, платформа використовуватиме штучний інтелект для аналізу шаблонів у їхніх публічних виступах, що може включати показники щодо темпу мови, зорового контакту, використання мови-заповнювача та інших показників. Після цього *AI-PPP* аналізує різні атрибути публічних виступів користувачів і забезпечує зворотний зв’язок» [Cherner 2024, с. 3].

Звісно, не всі школи на даному етапі мають необхідне технічне забезпечення, але одним з простих варіантів застосування цих інновацій є використання вчителем *QR*-коду в презентаціях на уроках, учень за таким кодом може перейти на сторінку в *Google* та побачити об’єкт в *3D* [Конівіцька 2022, с. 218]. Саме на уроках англійської це допомагає більш поринути в середовище, яке використовується на занятті для розвитку комунікативних навичок учнів.

Отже, використання вищезазначених методів та прийомів має позитивний вплив на формування навичок публічного говоріння в учнів. Водночас розвиток сучасних технологій змінює та покращує стан освіти, розширює можливості вчителя та спонукає учнів до навчання.

2.3 Комплекс вправ для формування public speaking skills на уроках англійської мови в 10-11 класах

З метою удосконалення навичок говоріння мною був розроблений комплекс вправ, які можуть бути використані на старшому етапі вивчення іноземної мови. Цей комплекс вправ структурований за трьома етапами формування в учнів умінь монологічного мовлення:

І етап – підготовчий, ІІ етап – етап закріплення та автоматизації учнівських знань та ІІІ етап – закріплення та творче застосування набутих знань. Розглянемо кожен з етапів детально:

1) І етап – підготовчий, на якому відбувається формування базових умінь та виконуються вправи на об'єднання ЗМ у логічну, цілісну понадфразову єдність:

Вправа 1. Тема: *School*.

Мета: розвиток уміння створення ЗМ понадфразового рівня.

Task: there're types of schools in Britain, try to explain the definition of it, without using your native language or translation, only express your assumptions. Учні мають сформувати логічну розповідь щодо типів британських шкіл, використовуючи виключно англійську.

Вправа 2. Тема: *Work*.

Мета: розвиток діалогічного мовлення.

Task: read a dialogue about jobs, which the main characters have. Try to create your own dialogue instantly using the highlighted words. Складність цього завдання полягає в тому, що учень має створити свій діалог без підготовки, але на допомогу приходять запропоновані вчителем слова, які можна використовувати для своїх реплік.

Вправа 3. Тема: *Education*.

Мета: навчитися формувати відповіді на запитання, об'єднувати ЗМ у діалогічну єдність.

Task: Imagine that you had to pass an interview at the university. You know some general questions, but not all of them, so you have time to prepare answers at home. Then you come to the classroom and your classmates will be the professor and he/she will ask you questions. Try to use as many new words as you can. Таким чином, учні навчаться створювати логічні відповіді на поставлені запитання, ця вправа схожа на сам публічний виступ, після якого можуть задати питання і ймовірно можна підготуватись до деяких запитань.

Вправа 4. Тема: *Entertainment*.

Мета: розвиток навичок говоріння за допомогою імітації зразка мовлення, трансформації ЗМ.

Task: Read the extract from a book "Alice's Adventures in Wonderland", discuss the plot and the ending. During 10 minutes, prepare your own ending and present it to class. Учні розвивають креативність та критичне мислення, адже вони мають вигадати закінчення історії, а також ця вправа сприяє розвитку монологічного мовлення.

Вправа 5. Тема: *Health and Food*.

Мета: розвиток навичок читання, розуміння тексту та висловлювання власної думки.

Task: Read a short story about healthy and junk food. Then choose one of the cards in front of you, there will be a name of the dish. Try to speak about it during 30 seconds without pause, it doesn't matter what you say, it can be not your real opinion, say something using English. У цій вправі учень має об'єднати ЗМ у понадфразову єдність, сформувати власну логічну думку майже без підготовки.

2) ІІ етап – етап закріплення та автоматизації учнівських знань, на якому виконують вправи на створення монологічного висловлювання понадфразового рівня:

Вправа 1. Тема: *Animals*.

Мета: розвивати навички виступу перед аудиторією.

Task: Create a presentation about your pet or favorite animal and describe

its kinds, peculiarities and lifestyle. You should use your PowerPoint Presentation as an additional material and practise your public speaking skills. Виконуючи цю вправу учні можуть поринути у світ реального публічного виступу, адже тут вони готують презентацію за обраною темою та можуть написати власний виступ, а далі озвучити його перед аудиторією.

Вправа 2. Тема: *Art*.

Мета: розвинути креативний підхід до навчання, навички говоріння та асоціативного мислення.

Task: After becoming acquainted with the pictures of such famous artists as Pablo Picasso Salvador Dali Vincent van Gogh, you should draw your own picture. We understand that you aren't a painter, but it can be a really simple image, but try to put meaning into it and explain it in front of the audience. Підлітки проявляють свою креативність, виконуючи це завдання, вони створюють власні ідеї, які потім висвітлюють на папері і розповідають про них англійською мовою, розвиваючи навички монологічного мовлення.

Вправа 3. Тема: *You and your family*.

Мета: розвинути навички комунікації в рамках особистісних тем.

Task: Imagine that you don't know your teacher and classmates, so you should tell them about your background. Prepare some information about your childhood and some facts about your family traditions (using the words from lessons), which will be useful to get to know you better.

Вправа 4. Тема: *Don't be.*

Мета: розвиток навичок монологічного висловлювання з використанням зазначеної лексики.

Task: There're cards in this box, which contain words about our theme. For example: fear, phobia, panic attacks, feel dizzy, harm, spider, insect. You should choose one of them and create the story with these words. Це завдання має ефект спонтанності, адже учні знають тільки тему, а не самі слова. Воно також розвиває креативність та формування патернів стійкої поведінки у стресових ситуаціях, які можуть виникнути під час публічних виступів.

Вправа 5. Тема: *Internet*.

Мета: розвинути комунікативні навички за допомогою створення тривалого монологу в якому надається інформація за темою.

Task: Imagine that you are a programmer and can create any apps for phones. Tell about its benefits, use and reasons why it will make the lives of people easier. You can make an advertisement for your app. Ця вправа дає зрозуміти учневі, що він має переконати свого слухача в правдивості, потрібності того про що він каже, а також, учень має зацікавити свого слухача. Тому це завдання корисне не тільки з точки зору розвитку мовленнєвих навичок учнів, а ще їх впевненності у собі та розвитку навичок *public speaking*.

3) ІІІ етап – закріплення та творче застосування набутих знань, на цьому етапі учні створюють власне монологічне висловлювання текстового рівня:

Вправа 1. Тема: *Ecology*.

Мета: розвиток навичок аудіювання та висловлювання власних думок за темою з використанням лексики.

Task: discuss the ecological problem of your country in groups, after your watching of Ted-talks "A creative approach to climate change" [Harries F.] Then choose one of the cataclysms and prepare your own performance at home for demonstration in front of your class the next lesson. Це завдання розвиває навички роботи в групах, учні вчаться аргументовано доносити власну думку та презентувати її перед аудиторією.

Вправа 2. Тема: *Culture*.

Мета: тренувати учнів складати і використовувати загальні питання з теми та розвивати навички мовлення з ІМ.

Task: Prepare questions for the native speaker about his country and answer it about your country. You have to do these tasks because the next time you meet the native speaker online, you will have an opportunity to speak with him and to express your opinion about the theme of the lesson. Це завдання має підготовчий етап, адже учень готує питання, які можна поставити іноземцю та власні відповіді, а вже далі поспілкуватись вживу. Складність виконання полягає в тому, що не

у всіх закладах освіти буде можливість задати питання до «*native speaker»,* але вчитель може скористуватись технологіями ШІ або виконати роль мовця власноруч.

Вправа 3. Тема: *School. Education.*

Мета: розвиток навичок говоріння та швидкого реагування при контакті з мовцем.

Task: watch the video "Cambridge, England: Historic University Town" [Cambridge] and answer the question on the spot, which are given:

- *Does education play an important role in the life of a person?*
- *What do you think about such prestigious Universities?*
- *Has such a majestic history of Cambridge influenced the motivation of students?*
- *Do you want to study there or do you think that it's difficult?*

Вправа 4. Тема: *Jobs.*

Мета: розвинути вміння вести усний монолог за темою, використовуючи новітні технології.

Task: Create a short video with speeches of all your classmates, which are dedicated to Teacher's Day. Describe your attitude to this job, its importance and the characteristics, which your teacher has. По закінченню цього завдання, учні розвинуть навички використання інформаційних технологій, монологічного мовлення та роботи в групах.

Вправа 5. Тема: *School life.*

Мета: розвинути навички говоріння, розвиток усної та письмової комунікації, розвиток емпатії та рефлексії.

Task: exchange roles with the teacher, you can be the teacher one day, so you need to prepare a part of the lesson due to the recommendations of your teacher and practice your speaking skills during it. You should speak only English and try not to switch to Ukrainian. Учні обмінюються ролями з вчителем, щоб провести урок, для цього вчитель надає рекомендації, але учень розвиває креативність та відповідальність, адже він став керівником освітнього процесу. Під час

виконання цього завдання учні вчаться долати свій страх виступів перед аудиторією, а також використовують різні методи та прийоми для покращення свого публічного виступу, які були запропоновані вчителем.

2.4 Перевірка ефективності розробленого комплексу вправ для формування *public speaking skills* в учнів старшої школи на уроках англійської мови

З метою перевірки ефективності розробленого матеріалу для розвитку *public speaking skills* учнів старшої школи було організовано педагогічний експеримент.

Програма експерименту складається з:

– аналізу проблеми формування навичок публічного говоріння на старшому етапі вивчення англійської в науковій літературі;

– дослідження особливостей впровадження вправ для розвитку *public speaking skills* на уроках англійської мови в школах;

– розроблення комплексу вправ, які можна безпосередньо використовувати на уроці;

– розробка та підбір методик та вправ для визначення стану формування навичок публічного мовлення, збір даних та аналізування отриманих результатів;

– встановлення рівня сформованості необхідних навичок в учнів старшої школи;

– вибір контрольних та експериментальних груп учнів для визначення ефективності впровадження вправ з формування *public speaking skills*;

– підбиття підсумків, узагальнення результатів.

Експеримент проводився на базі Запорізької спеціалізованої школи № 100 I-III ступенів м. Запоріжжя та охоплював 3 етапи: констатуючий, формуючий та контрольний. Ми мали розробити програму

експериментального дослідження, вибрати засоби для його проведення, власне провести експеримент та проаналізувати отримані результати.

В педагогічному експерименті взяли участь 25 учнів з 11-х класів, їх було поділено на 2 групи: 12 учнів в експериментальній групі (ЕГ) та 13 учнів в контрольній групі (КГ). Експериментальна група брала участь у нашому експерименті та виконувала відповідні вправи для розвитку *public speaking skills*, в той час як контрольна група не мала таких вправ впродовж свого навчання.

Спираючись на мету експерименту була висунута гіпотеза, яка базується на тому, що для формування навичок публічного говоріння на уроках англійської мови в старшій школі можна використовувати систему вправ, які спрямовані на розвиток монологічного мовлення.

Для перевірки гіпотези необхідно було провести такі етапи:

– провести передекспериментальний зріз знань для визначення рівня навичок публічного говоріння в учнів 11 класів та їх правильного розподілу до груп експерименту;

– здійснити навчання за експериментальною програмою;

– провести післяекспериментальний зріз знань для оцінки ефективності впроваджених форм та засобів роботи для формування *public speaking skills;*

– зробити висновки за результатами експерименту.

На початковому етапі експерименту ми розподілили учнів на дві групи та провели передекспериментальний зріз знань, щоб розуміти рівень сформованості навичок *public speaking*. Для цього були використані різні методи, наприклад опитувальник «Визначення рівня *public speaking skills*», анкетування «Рівень сформованості навичок *public speaking*» (додаток В). Отримані результати наведені в таблиці нижче. (див. Табл. 2.1)

Після проведення передекспериментального зрізу знань за опитувальником та анкетуванням можна було зробити висновок, що 70 % учнів переважно мали низький рівень сформованості навичок публічних виступів.

Таблиця 2.1

Результати проведеного експерименту

Питання:	Дуже часто (3 бали)	Часто (2 бали)	Рідко (1 бал)	Ніколи (0 балів)
1. Як часто ви відчуваєте хвилювання/страх перед публічним виступом?	70%	15%	10%	5%
2. Як часто ви відчуваєте себе впевнено коли починаєте виступ?		7%	24%	69%
3. Як часто ви готуєтесь до публічного виступу, плануєте його заздалегідь?		15%	45%	40%
4. Як часто ви структуруєте свою промову?		40%	50%	10%
5. Як часто ви підтримуєте зоровий контакт з аудиторією під час виступів?		12%	32%	56%
6. Як часто ви контролюєте свою невербальну поведінку (жести/міміку)?		7%	33%	60%
7. Як часто ви отримуєте запитання після свого виступу та даєте відповідь?		10%	25%	65%
8. Як часто ви задоволені результатом свого виступу?		45%	33%	22%

Отримані результати показали, що є необхідність впровадження тренувальних вправ для формування навичок монологічного мовлення, які використовуються під час публічного говоріння, а вчителі мають застосовувати методи, засоби та прийоми описані у дослідженні.

Наведемо перелік проблем, які були виявлені під час передекспериментального зрізу знань та тренувальних виступів:

– наявність страху публічних виступів;

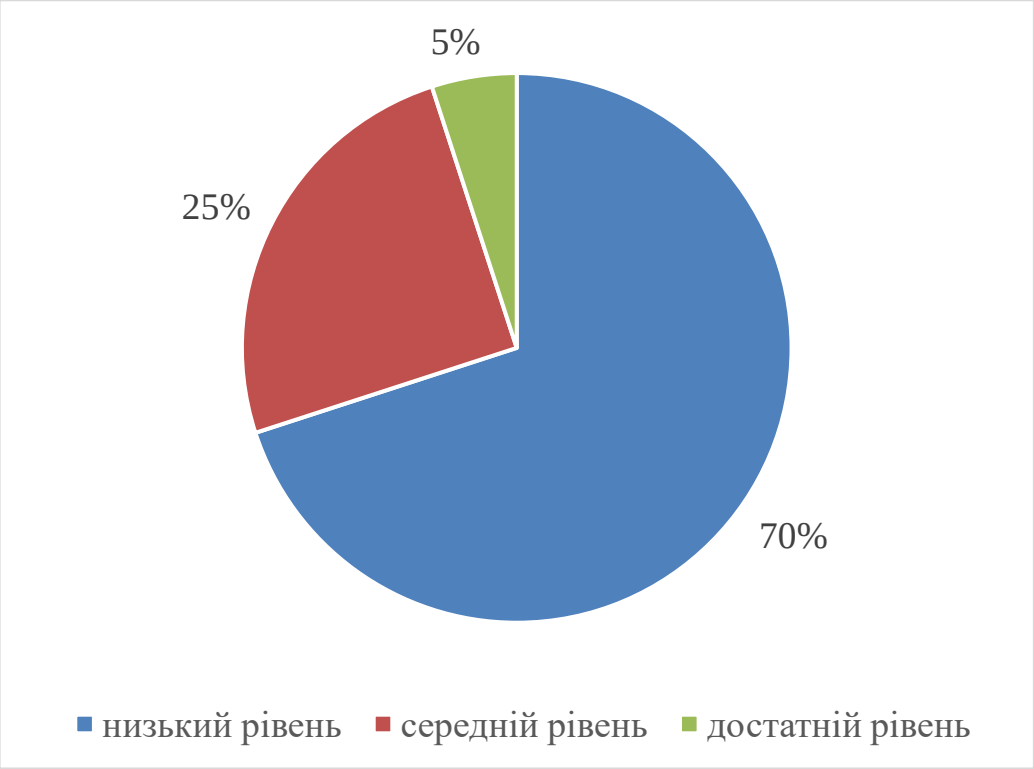
– залежність учнів від написаного тексту для виступу;

– відсутність чіткої структури виступу;
– недостатнє володіння англійською мовою;
– невміння вести себе перед аудиторією.

Ці проблеми були спричинені тим, що переважна більшість не знала як правильно готуватись до виступів перед аудиторією, як невербальна поведінка впливає на оцінку виступу, як коректно закінчувати виступ та давати відповідь на запитання, якщо вони виникають. Ще 25% учнів мали середній рівень сформованості навичок публічного говоріння та 5% мали досвід та ґрунтовні знання за нашою темою (рис. 2.1).

Рисунок 2.1

Рівень сформованості public speaking skills після проведення передекспериментального зрізу знань

Після цього етапу було впроваджено різні вправи для розвитку навичок *public speaking skills*, які розглядались до цього у попередньому пункті, деякі плани-конспектів уроків наведені у Додатках А та Б. Також, проводились тренувальні виступи (Додаток Г) на уроках англійської, щоб показати учням приклад ефективного та успішного публічного виступу, проаналізувати деякі

помилки під час промови.

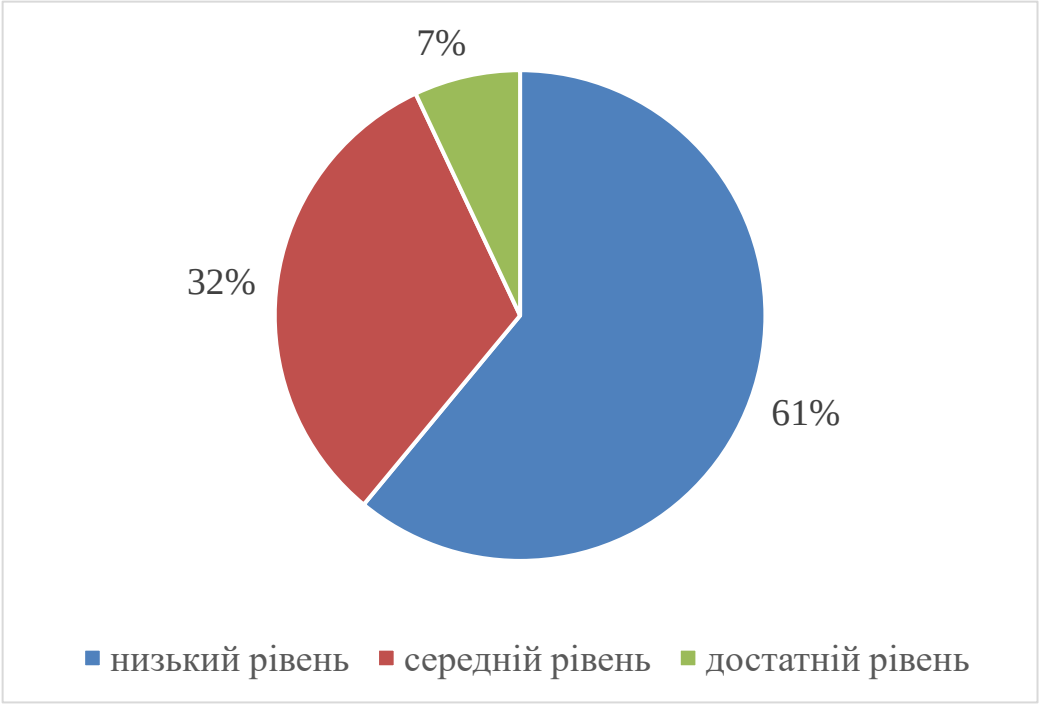
Після проведення уроків з використанням вправ був проведений контрольний зріз за розвитком навичок публічного виступу для визначення результативності експерименту та ефективності впровадження вправ для розвитку *public speaking skills*.

Таким чином експериментальна група була залучена до дослідження, учні в цій групі виконували вправи спрямовані на розвиток навичок публічного виступу. В той час як контрольна група йшла за звичайним планом, без впровадження додаткових вправ.

Контрольний етап експерименту мав на меті проаналізувати отримані результати експерименту в кінці дослідження з початковими результатами та зробити підсумки щодо ефективності впровадження вправ на розвиток навичок публічних виступів. За отриманими результатами кількість учнів з низьким рівнем *public speaking skills* знизилась з 70% до 61%, учні, які мали середній рівень сформованості навичок зросла з 25% до 32%, а учні які мали достатній рівень збільшилась з 5% до 7% (рис. 2.2).

Рисунок 2.2

Рівень сформованості навичок публічного говоріння на контрольному етапі експерименту

Після проведення експерименту було визначено ключові вправи, які були найефективніші на думку вчителів, учнів та за отриманими результатами, серед них виділяють: вправи без тривалої попередньої підготовки, адже учень має імпровізувати та вчитись швидко приймати рішення, говорити те, що спадає на думку, тим часом розвиваючи свою креативність та впевненість в собі. Ще одною вправою, яка була ефективною та підвищила мотивацію до навчання – дебати, адже учні обирали цікаві їм теми, комунікували в групах та вчились говорити переконливо, щоб запевнити інших в праивльності своєї думки, а переконливість і є однією з характеристик, які впливають на публічний виступ.

Також, одними з корисних завдань були тренувальні виступи, перед цим учням надавали рекомендації щодо структурних компонентів гарного монологічного мовлення, повідомляли інформацію про вплив невербальної мови на виступ. Під час таких завдань учні розвивали впевненість у собі, креативність, адже самостійно обирали тему та готували за нею промову, а також поглиблювали навички використання інформаційних технологій, адже вони використовували опорні комп’ютерні презентації.

Підсумовуючи вищезазначену інформацію, можна зробити висновок, що запропонований комплекс вправ є ефективним та сприяє розвитку навичок публічного говоріння, що підтверджується наведеними статистичними даними. Отже, було представлено кількісний та якісний показник рівнів формування *public speaking skills*, стосовно зазначених критеріїв та отриманих результатів.

ВИСНОВКИ

У науковій роботі було представлено методичні рекомендації щодо використання вправ для розвитку навичок публічного говоріння на уроках англійської мови в 10-11 класах. За отриманими результатами можна підбити підсумки:

1. На основі аналізу різних наукових джерел інформації можна зробити висновок, що формування *public speaking skills* є однією з найважливіших форм роботи в шкільному курсі вивчення іноземної мови. Формування навичок публічного говоріння є предметом дискусії серед вчених, адже через постійні зміни в науковому просторі та інформаційно-технічний прогрес, підготовка учнів потребує змін та використання нових методів, вправ, форм та технологій навчання. Всі компетенції та вміння, які мають сформуватися в учнів на старшому етапі вивчення англійської мови зазначені в «Навчальній програмі» та «Державному стандарті України». Вони ж і є метою навчального процесу і саме ці компетенції допомагають учню використовувати англійську мову на практиці і в повсякденному житті.

2. Відповідно до офіційних документів Міністерством освіти та науки України, було сформовано перелік навчальних підручників, посібників для учнів та вчителів, щоб покращити якість освіти та для того, щоб встановити норми та стандарти, яких мають дотримуватися школи при створенні навчальних планів з предметів. Нами був проаналізований підручник *On Screen*, на нашу думку, він повністю відповідає програмі та має належну кількість вправ спрямованих на формування *public speaking skills*. Зараз вчитель має безліч ресурсів, щоб підготувати та провести якісний, інформативний урок спрямований на реалізацію практичного використання іноземної мови. Існує велика кількість форм роботи з формування *public speaking skills*, які викладені в підручниках або які вчитель може розробити

сам для формування навичок говоріння в учнів на старшому етапі вивчення англійської мови. Також, нами було розроблено вправи для формування навичок говоріння та складено два конспекти уроків для 10-11 класів.

3. Основою нашої дослідницької роботи було проведення експерименту для визначення ефективності впровадження запропонованих мною вправ задля формування *public speaking skills* в учнів старшої школи. Комплекс вправ складається з необхідних типів та різновидів вправ, які розвивають необхідні комунікативні уміння та формують навички публічного мовлення в учнів старшої школи.

Вправи було розроблено з урахуванням зазначених критеріїв: комунікативність, автентичність навчальних матеріалів, інтелектуальний розвиток учнів, підвищення мотивації до навчання, шляхом врахування індивідуальних особливостей учнів, соціокультурна спрямованість та розвиток навичок критичного мислення. У вправах врахований соціокультурний контекст, який сприяє формуванню в учнів умінь та навичок використання англійської мови в реальних життєвих ситуаціях. У дослідженні проаналізовано індивідуальний підхід до навчання та використано його у вправах. Він сприяє підвищенню мотивації до навчання, завдяки цьому підходу навчальний матеріал можна адаптувати під різних учнів та їх рівні англійської мови.

Запропонований нами комплекс вправ можна використовувати в освітній діяльності в різних навчальних закладах для розвитку *public speaking* в учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Наведені в роботі методи та прийоми можуть використовуватись вчителями для того, щоб осучаснити урок та підвищити мотивацію учнів до вивчення англійської та використання цієї мови в житті. Це стосується впровадження різних технологій навчання, використання онлайн-ресурсів, штучного інтелекту, а також мультимедійних матеріалів на уроках. Мотивація до навчання підвищується ще завдяки тому, що учні можуть під час виконання цих вправ розвивати свою творчість та креативне мислення, показувати свою

особистість та самовиражатися.

Розроблений комплекст вправ може використовуватись і поза межами заклададів загальної середньої освіти, а так само і в приватних закладах, підготовці до проходження іспитів і т.д., де навички *public speaking* відіграють важливу роль.

Результати експерименту довели, що розроблений комплекс вправ є ефективним, адже за статистичними даними: кількість учнів з низьким рівнем *public speaking skills* знизилась з 70% до 61%, учні, які мали середній рівень сформованості навичок зросла з 25% до 32%, а учні які мали достатній рівень збільшилась з 5% до 7%.

Серед перспектив подальшого дослідження слід зазначити можливість розробки системи вправ для формування навичок *public speaking* для інших вікових категорій та рівнів вивчення іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бідюк Н. М. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*. *Збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції* (12 – 14 листопада 2012р.). Львів, 2012. С. 158–160.

2. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ.класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів /за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

3. Бондаренко В. В. Риторика : конспект лекцій. Харків : Вид-во ХНАДУ, 2008. 121 с. URL : https://www.calameo.com/read/001800980bddb98ab5b86 (дата звернення: 10.09.2024)

4. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.

5. Дацків О. П. Використання предметно-мовного інтегрованого підходу до навчання старшокласників публічного мовлення. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2023. С.87–97

6. Долинська Л. В., Поліщук Д. С. Усвідомлення підлітками сутності поняття «самостійність». *Збірник наукових праць «Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету» за підсумками наукових досліджень 2021 року*. 2022. С.54–58.

7. Заіка В. М., Ківшик, О. М. Логічне мислення як основа саморегуляції поведінки підлітків. *Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціальноекономічного розвитку України: виклик глобального світу: матеріали Міжн. наук.-практ. конф.* Київ : Університет Україна, 2021. С. 32–34

8. Зварич, Х., Деркач, Ю. Вплив темпераменту на пізнавальні інтереси учнів на уроках англійської мови. *Молодий вчений*. 2020. №5. С. 374–377.

9. Іваненко, Н., Новікова, В. Іншомовне монологічне мовлення в комунікативному аспекті. *Збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії».* Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. 423 с.

10. Канюк О. С. Науково-педагогічні аспекти викладання англійської мови у вищій школі в умовах дистанційного навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 47. С. 63–67.

11. Конівіцька Т. Я. Підготовка до публічного виступу : практичний посібник для студентів-психологів. Львів, ЛДУ ДЖД, 2019. 133 с.

12. Конівіцька Т., Литвин О., Хлипавка Г. Онлайн-платформи у розвитку ораторської майстерності здобувачів освіти. *Проблеми освіти*. 2022. № 27. С. 208–225 URL : https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/11191 (дата звернення 20.10.2024)

13. Король Т. Г. Переклад промов *Ted Talks* як автентичний груповий проект: із досвіду реалізації та оцінювання. Науково-методичний журнал *Іноземні мови*. 2020. № 4. С. 17–25.

14. Крайник Л. Навчання говоріння з англійської мови за професійним спрямуванням : характерні особливості, наслідки та роль викладача. *Молодь і ринок*. 2018. № 10 (165). С. 131–136 URL : http://mir.dspu.edu.ua/article/view/147041/146167 (дата звернення 15.10.2024)

15. Кропивко І. Художні прийоми та ораторська майстерність. *Journal Ukrainian sense.* 2024. С. 78–85 URL : https://ukrsense.dp.ua/index.php/USENSE/article/view/391/370 (дата звернення 09.09.2024)

16. Маківчук Р. А. Психологічні особливості навчання англійської мови. *Збірник доповідей Матеріали науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету*. 2020. URL : https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum 2020/paper/download/10103/8467 (дата звернення 05.06.2024)

17. Мар'єнко М. В., Сухін А. С. Використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти. Київ : ІІТЗН НАПН України, 2021. 87 с.

18. Назаренко О. В. Реалізація принципу індивідуального підходу в сучасному навчально-виховному процесі. *Наукове періодичне видання «Український психолого-педагогічний науковий збірник»*. 2021. С. 45–48.

19. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб./Кол.авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. Київ : Ленвіт. 2002. 328 с.

20. Нищета В. А. Теоретико-методологічне обгрунтування риторичного підходу до навчання мови в школі. *Наукові записки Національного університету Острозька академія : серія Філологічна*, 2015. Вип. 57. С. 207–212.

21. Овчаров М. М. Майстер публічних виступів. Практична книга з ораторського мистецтва. Київ : Видавництво «Інститут риторики імені Д. Кеннеді», Видавництво «Фенікс», 2023. 306 с.

22. Олійник І. Мовленнєва діяльність як основа формування комунікативної компетентності молодших школярів. *Нова педагогічна думка*. 2023. № 2 (114). С. 116–120

23. Пивоваров В. М., Савченко Л. Г., Калашник Ю. І. Ділова українська мова. Харків : Право, 2008. 120 с.

24. Романова О. О., Мудрик О. В. Психологічна готовність випускників шкіл до оволодіння іноземними мовами. Збірник наукових праць. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. С. 98–101. URL : http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/66/part_2/21.pdf (дата звернення 12.06.2024)

25. Саранча І. Особливості розвитку підлітків. взаємовідносини між батьками та підлітками у період військових дій в україні. *The 6th International scientific and practical conference "Science and society: modern trends in a changing world"*. Vienna, Austria, 2024. 517 p.

26. Симоненкова Л. П. Мовна особистість учня у проспекції мовленнєвого спілкування. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2014. Вип. 5. С. 352–357.

27. Токарев Н. М., Шамне А. В. Основи вікової психології : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг : Тов ВНП Інтерсервіс, 2013. 283 с. URL : https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/1757/1/%D0%92%D0%BE%D0%B7%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F.pdf (дата звернення: 23.11.2024)

28. Холод І. В. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Умань : Візаві, 2018. 165 с.

29. Фаустова І. А., Григор'єва Т. Ю. Навчання монологічного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови. *Актуальні проблеми навчання іноземних мов за професійним спрямуванням*. 2022. URL : http://eprints.zu.edu.ua/33889/ (дата звернення 07.11.2024)

30. Чорна В. М. Особливості іншомовної комунікативної компетентності в удосконаленні фахової діяльності вчителя іноземної мови.

Калейдоскоп мов. 2021. № 5. URL : http://isp.poippo.pl.ua/article/view/245320/243514 (дата звернення 14.10.2024)

31. Шкурко Л. О. Особливості розвитку пам'яті в підлітковому віці. *Збереження психічного здоров'я в умовах воєнних дій : збірник наукових праць учасників міжвузівського круглого столу (31 жовтня 2023 року, м. Київ)*. 2023. С. 194–197.

32. Яковчук М. Навчання іншомовного монологічного мовлення учнів 7–9 класів гімназій з використанням компетентнісно орієнтованих технологій. *Український Педагогічний журнал*. 2023. № 3. С. 235–245.

33. Bauth, Murilo A., Oliveira A., Carine D. Association between Social Skills, Sociodemographic Factors and Self-Statements during Public Speaking by University Students. *Trends in Psychology*. 2019. P. 677–692.

34. Datskiv O. Benefits of drama-based activities for public speaking skills development of high school students. *Osvita. Innovatyka. Praktyka –Education. Innovation. Practice.* 2024. Vol.12. №2. P. 25–29. URL: https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i2-004 (accessed: 12.06.2024)

35. Chau C., Thanh V., Ngan K., Khanh D., Huu N., Do T. N. The research of factors affecting public speaking skills of high-quality English studied student at can tho university, Vietnam. *European Journal of Education Studies*, 2022.Vol 9. № 11. 325 p.

36. Cherner T., Fegely A., Hou C., Halpin P. AI-Powered Presentation Platforms for Improving Public Speaking Skills : Takeaways and Suggestions for Improvement. *Journal of Interactive Learning Research*, 2024, № 34. P. 339–367. URL: https://www.learntechlib.org/primary/p/222302/. (accessed 11.06.2024)

37. Choirunnisa M. R., Sari F. M. Ted Talks use in speaking class for undergraduate students. *Journal of English teaching and literature*. 2021. Vol 2. № 1. P. 35–40.

38. Goodwyn A. English in the Digital Age. Information and Communication Technology (ICT) and the Teaching of English. Cassell, London and New York, 2020. 156 p.

39. Grieve R., Woodleya J., Hunt S. E., McKay A. Student fears of oral presentations and public speaking in higher education : a qualitative survey. *Journal of further and higher education*. 2021. Vol. 45. №. 9. P. 1281–1293. URL : https://doi.org/10.1080/0309877X.2021.1948509 (accessed 19.09.2024).

40. Harmer J. How to teach English : new edition, Pearson Education Limited 2007. 288 p.

41. Hidayati I. N. Cahyani S. Student's perception of the use of Ted Talks videos in public speaking class. *Jurnal Kajian Komunikasi*. 2022. Vol.11. № 2. P. 30–41. URL: https://jurnal.unismabekasi.ac.id/index.php/makna/article/view/4587/2273 (accessed 16.07.2024)

42. Karimova G. I. Mastering the art of effective speaking and reading : strategies for improving speaking and reading skills. *International journal of Literature and languages*. 2023. P. 32–38. URL : https://theusajournals.com/index.php/ijll/article/view/1783/1725 (accessed 25.05.2024)

43. Kapur R. Understanding the meaning and significance of public speaking skills. 2022. P. 14-16. URL : https://www.researchgate.net/publication/361098884_Understanding_the_Meaning_and_Significance_of_Public_Speaking_Skills (accessed 09.10.2024)

44. Kansil V. E, Tuna J. R., Liando N. V. Analysis of the effect of students' self-confidence on speaking skills. *Journal of Teaching English, Linguistics, and Literature* Vol. 1. № 5. 2022. P. 653–675. URL : https://ejurnal.unima.ac.id/index.php/jotell/article/view/4209/1940 (accessed 30.09.2024)

45. Latifa E. M. School of Humanities and Social Sciences. Public Speaking and Online Peer Feedback in a Blended Learning EFL Course Environment: Students' Perceptions. *English Language Teaching* Vol. 15. No. 2 : Canadian Center of Science and Education. 2022. P. 31–49.

46. Marinho A. C. F., Medeiros A. M. L., Paula E., Teixeira L. C.. Public speaking assessment and self-assessment instruments: an integrative literature review. *Brasileira de Audiologia. Audiology – Communication Research*. 2022. Vol. 27. P. 1–9. URL : https://doi.org/10.1590/2317-6431-2021-2539 (accessed 23.05.2024)

47. Marinho A. C., Medeiros A. M., Eduardo P., Teixeira, Letícia C. J. Prevalence and factors associated with fear of public speaking. Codas. 2019. P. 1– 5. URL : https://doi.org/10.1590/2317-1782/20192018266 (accessed 19.10.2024)

48. Michaelsen A. S. The digital classroom : Transforming the way we learn. London : Routledge, 2020. 138 p.

49. Miles R.. From Thunberg to the L2 Classroom : Public Speaking Techniques. *Language Teaching Research Quarterly*. 2021. Vol. 22. P. 49–63. URL: https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1314914.pdf (accessed 16.09.2024)

50. Nezhyva. O. Ted talks as a digital material in foreign language teaching. *To be or not to be a great educator, 2022 : proceedings of ATEE annual conference*. Riga : University of Riga, Latvia Press. 2023. P. 381–389.

51. Rodero E., Larrea O., Mas L. Speakers' expressions before and in a public presentation. Pleasantness, emotional valence, credibility, and comprehension effects. *Profesional de la información*. 2022. V. 31. №4. P. 1–15. URL : https://doi.org/10.3145/epi.2022.jul.05 (accessed 14. 05.2024)

52. Shi C., Kassim A., Radzuan N. Improving EFL Learners' English Public Speaking Performance through Project-based Learning Strategy at Tertiary Level. *Language Teaching Research Quarterly*. 2024. Vol 42. P. 126–144. URL : https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1441514.pdf (accessed 15.11.2024)

53. Tran N. K. C., Nguyen T. T. H. The Use of TED Talks to Enhance EFL Students' Public Speaking Skills: English-Majored Seniors' Practices and Perceptions. *International Journal of Language Instruction*. 2024. Vol. 3. №1 P. 66–90.

54. Yuan B. On the Pragmatic Functions of English Rhetoric in Public Speech : A Case Study of Emma Watson's He For She. *English Language Teaching*,

2018. Vol. 11. № 3. P. 113–118. URL : https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1171805.pdf (accessed 20.11.2024)

55. Yulianti T., Sulistyawati A. Enhancing public speaking ability through focus group discussion. *Jurnal PAJAR (Pendidikan dan Pengajaran)*. 2021. Volume 5. № 2. P. 287–295.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

56. (ДС) Державний стандарт профільної середньої освіти. Кабінет Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#n10 (дата звернення 10.11.2024)

57. (НП) Навчальна програма «Іноземні мови для 10-11 класів». Міністерство освіти та науки України, 2018. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf (дата звернення 05.09.2024)

58. (ПНП) Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою. Міністерство освіти і науки України, 2022. URL : https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/ (дата звернення 13.05.2024)

59. (CA) Creative Approach To Climate Change | Finnegan Harries | TEDxTeen URL : https://www.youtube.com/watch?v=lIJOmd-sFc&ab_channel=TEDxTalks (accessed 13.05.2024)

60. (Cambridge) Cambridge, England : Historic University Town - Rick Steves' Europe Travel Guide – Travel Bite. URL : https://www.youtube.com/watch?v=w1CZ- JaLYHY&t=99s&ab_channel=RickSteves%27Europe (accessed 24.09.2024)

61. Evans V., Doolay J. On Screen. Student’s Book Pre-Intermediate (B1). Oxford : Oxford University Press, 2015. 156 p.

ДОДАТОК А

КОНСПЕКТ УРОКУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ *PUBLIC SPEAKING SKILLS* З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ 10 КЛАСУ.

1. Тема уроку: *Work.*

Урок № 1 по даній темі. Підручник *On Screen (Virginia Evans, Jenny Doolay)*

2. Мета уроку:

Практична:

- Навчити учнів використовувати *time clause; will/going to;*
- Сформувати навички говоріння, застосовуючи вивчені граматичні конструкції та словник.

Освітня:

- Вчити учнів осмислювати отриману інформацію та висловлювати своє ставлення з цього приводу (використовуючи time clause)
- Розширити філологічний світогляд учнів при вивченні нової лексики.

Розвиваюча:

- Розвивати фонематичний слух, пам’ять, увагу, мислення, діалогічне та монологічне мовлення.
- Розвивати навички роботи в групах та парах.
- Розвивати мовленнєву реакцію (в процесі обміну репліками)

Виховна:

- Виховувати почуття поваги до оточуючих (в процесі спілкування з учнями)

3. Методичне обладнання уроку

- Малюнки: для розвитку монологічного мовлення з теми та семантизації лексики.
- Картки із словосполученнями - для розвитку мовлення.
- Граматичні таблиці - для ознайомлення з використанням *time clause; will/going to;*
- Відео - для підвищення мотивації/ інтересу до навчання та кращого засвоєння матеріалу.

4. Схематичний план уроку

1. Початок уроку	3 хв
2. Розвиток умінь аудіювання і мовлення	10 хв
3. Розвиток техніки читання слів за темою	3 хв
4. Фізпауза	2 хв
5. Робота з формування public speaking skills.	17 хв
6. Подача домашнього завдання	5 хв

7. Підведення підсумків уроку	5 хв

5. Хід уроку.

1. Початок уроку	Зміст мовлення вчителя ІМ
1) Організація уроку 2) Бесіда з черговими 3) Повідомлення плану уроку	Мета: налаштувати на роботу, підготовка до розмови ІМ Методичний прийом: розмова з учнями про їх вихідні, настрій, погоду, останні події шкільного життя (*Hello, everybody! I'm glad to see you again! How are you? How did you spend your holidays? Ok, thanks, I'm fine.*)
2. Розвиток умінь аудіювання і мовлення	Зміст мовлення вчителя ІМ
Мета*:** розвиток умінь аудіювання, розвиток мовної догадки про "Work». ***Прийом 1-й: опора на фотокартки при розповіді вчителя/прослуховуванні запису.	
а) Установка. б) Робота з новими словами. - фонетичне, пред'явлення (окремо слова, мовленнєвий взірець) - семантизація - вживання в МФ в) Прослуховування тексту. г) Контроль розуміння.	Вчитель має дати настанову про те, яким буде цей текст. Розповісти, що він тісно пов'язаний з темою. І пригадати вивчені слова. *Okay, guys, are you ready for the lesson? Today we will listen to the audiotext. It's of course connected to our theme. But before that, we should remember words, which we learned in the last classes.* Потім вчитель просить відкрити підручник ex.2, p. 44(a) та прочитати слова, які будуть використовуватись в записі. *Open your book, please, p. 44. Read the ex.2 and translate them.* Далі, продивитись частину b та с цієї вправи. Якщо немає питань почати прослуховування (декілька разів). Виконати вправу ex.2, p. 44. *Read part b. Do you have any questions? Okey, let's begin.*

	Після прослуховування дати власну відповідь на запитання в ex. 4, p. 44. *You have listened to the audio. Was it understandable for you? Good, then let's answer the questions. The first one…*
Прийом 2-й: ознайомлення з темою *Time clause*.	
а) Пояснення. б) Створення речень, переклад, порівняти вживання конструкцій в рідній мові	Вчитель наводить приклади речень з модальними дієсловами та пропонує учням назвати граматичну тему та дізнається про те, які знання вони вже мають. *Let's move to the grammar. We began a new theme, called "Time clause". All of you hear such constructions as : He will buy a car* ***as soon as he passes*** *his driving test.* Починає пояснення, використовуючи p.43. Потім учні виконують ex.8, p.43 *Open your books p. 43, and let's look at the first exercise, it's the example of our theme. In the board there're examples too, look at this…* Вчитель задає питання щодо поданого матеріалу і просить їх привести власні приклади вживання цих граматичних конструкцій. *Perfect, now you should create your own sentences with these constructions and tell it one by one.*
Прийом 3-й**:** висловлення пропозицій за моделлю, яку пропонує вчитель	

а) Пояснення б) Знайомство з граматичними конструкціями, які треба використати	Вчитель приносить коробку з картками, де написані професії та опорні слова про її мінуси і плюси. *In this box they're a lot of cards with the names of different professions and additional words, which characterize the pros and cons of it.* Він просить створити з них речення і говорити про цю професію протягом 30 секунд, використовуючи граматичні конструкції time clause or going to/will (I'm going to look for a job… I'll ask my new boss if… I want to be a pilot when I graduate from school…) *I ask you to choose one of the cards and read the written words and then speak without pause for 30 seconds, using these words. It can be any situation you want.*
3. Розвиток техніки читання слів за темою ***Прийом 1-й:*** опора на книгу/текст	
а) Установка. б) Читання слів учнями, необхідні пояснення. г) Підсумок.	Учні читають незнайомі слова ex.2, p.40 , не перекладають, а тільки здогадуються про значення та пояснюють їх англійською. А потім доповнюють речення цими словами. *Let's move on to the next exercise. Open the book p.40, and read the words, which you don't know, try not to use your native language, speak only English. Fill the gaps of the sentences with these words.*
4. Фізпауза "*Running dictation*" Мета: дати учням можливість відпочити Прийом: виконання гри	
а) Установка. б) Проведення.	Вчитель підготував слова з теми, роздрукувавши і повісивши на дошці.

в) Підсумок.	Клас має поділитися на команди. Має бути писар та бігуни. Останні підбігають до дошки і запам'ятовують слова потім біжать назад і кажуть їх писарю. У кого більше слів той і переміг. *I have printed material, which you can see on the board. You can create 2 commands. And we start playing the game, there're writers and runners. The last one should run to the board, read the written word, come back and say it to the writer. The command, which will have more words on A4, win this game.*
5. Робота з формування *public speaking skills*. Мета:підготовка до початку діалогічного/монологічного мовлення. Прийом 1-й: відповідь на запитання.	
а) Установка б) Постановка вчителем додаткових запитань.	Учні відкривають підручник ex. 1, p. 45. Вони мають прочитати рекламні оголошення та визначити для яких видів роботи вони призначені. Потім вчитель ставить завдання: за 5 хв. зробити власну рекламу/опис роботи, щоб інші учні довідались про цей вид праці. *Open the book p. 45, read the advertisement and choose the correct variant. Then you should choose one of the jobs and create an advertisement for this one. It must be short, but explain the main idea and your classmates need to understand what it is.*
Прийом 2-й: формування діалогічного мовлення.	
а) Установка. б) Читання діалогу. в) Виконання завдання. г) Підсумок.	Вчитель пропонує прочитати діалог ex. 2, p. 45 та заповнити пропуски. Потім на цій сторінці читають Interviewing/Responding і за 2 хв. визначаються з темою та роблять короткі замітки власного діалогу, використовуючи вищенаведені слова,

	і представляють його перед класом. *I propose that you read the dialogue p. 45, then read Interviewing/Responding. After it, you need to choose the theme for 2 minutes and write down the repliques of your own dialogue, present it to the class.*
Прийом 3-й: формування монологічного мовлення.	
а) Установка б) Проведення в) Підсумок	Вчитель пропонує дітям уявити, що вони збираються влаштуватись на роботу, він дає роздруківки з переліком можливих питань на співбесіді. Вчитель або інші учні можуть по черзі виконувати функції роботодавця та робітника. Вони відповідають без підготовки, використовуючи вивчені слова з теми. *I suggest that you imagine that you want to get a job, so you have to pass an interview. One of you will be an interviewer and another one - worker, then you change roles. During this task use as many new words as you can.*
6. Подача домашнього завдання.	
а) Установка. б) Запис в щоденники. в) Виконання-взірець.	Постановка завдання: діти мають обрати якусь професію, бажано за якої можна створити продукт та підготувати коротку опис/рекламу цього продукту, для того, щоб його почали випускати на виробництві, пояснити його користь та переваги. Можна використовувати презентацію, як допоміжний засіб. Вчитель наводить власний приклад. *Your home assignment will be next: Imagine that you're a worker in the factory and you create goods. It can be whatever you want. But your task is to compose the presentation for your*

	superintendent to assure him to release goods.
7. Підведення підсумків.	
а) Підведення підсумків («про що ми узнали, чому навчились»). б) Оцінка активності кожного учня.	Вчитель робить висновки щодо уроку та вивченого матеріалу, питає учнів про їх побажання щодо форм проведення завдань, інформації, яка їх цікавить. Виставляє оцінки та пояснює, якщо є питання в учнів. *Do you have any questions about today's material ? Are there any troubles?*

ДОДАТОК Б

КОНСПЕКТ УРОКУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ PUBLIC SPEAKING SKILLS З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ 11 КЛАСУ.

Тема уроку: *Amazing journeys.*
Урок №1-2, *Unit 8*, підручник "*On Screen*".

Практична:
1. Навчити учнів використовувати набуті знання з теми та clause of purpose & result, relative clauses, subject/object questions. .
2. Навчити учнів обмінюватися репліками вживаючи граматичні конструкції.
3. Навчити розуміти діалоги та тексти.
4. Сформувати навички говоріння.

Освітня:
1. Вчити учнів осмислювати одержану на уроці інформацію та висловлювати своє ставлення до неї (при використанні граматичних конструкцій та вокабуляру).
2. Розширювати філологічний світогляд учнів (за допомогою закріплення та практики використання вивчених слів).
3. Розвивати мовленнєву реакцію (в процесі обміну репліками).

Розвиваюча 1 Розвивати фонематичний слух, пам'ять, мислення, увагу, мовну здогадку, діалогічне та монологічне мовлення.

Виховна:
1. Виховувати почуття поваги до оточуючих, їх думки, культури інших країн (в процесі постановки питання до учнів та інше.)

Методичне обладнання уроку:
1. Малюнки: для розвитку мовлення з теми "Amazing journeys" для семантизації лексики.
2. Картки зі словосполученнями – для розвитку діалогічного мовлення.
3. Граматичні таблиці – для *clause of purpose & result, relative clauses, subject/object questions*
4. Аудіо (відео) – для засвоєння теми.

Схематичний план уроку.

Початок уроку.	3 хв
Перевірка домашнього завдання.	10 хв

Розвиток техніки читання нових слів.	2 хв
Розвиток аудіювання і мовлення.	10 хв
Розвиток мовлення за темою “*Amazing journey*”.	10 хв
Подача домашнього завдання.	5 хв
Підсумок.	5 хв

Хід уроку.

1. Початок уроку.	Зміст мовлення вчителя ІМ.
1) Організація класу. 2) Повідомлення плану уроку.	**Мета:** налаштування на роботу, підготовка до розмови іноземної **Методичний прийом**: розмова з учнями про їх вихідні, настрій, погоду (*Good morning, my dear pupils. I am glad to see you today. Are you fine? Are you ready to start?*)
2. Перевірка домашнього завдання.	
а) Установка б) Підсумок	Вчитель нагадує домашнє завдання. Учні мали підготувати запитання про іншу країну та відповісти на них про свою власну. Після цього, вчитель вмикає онлайн-зустріч з native speaker та учні починають розмову, тим самим практикуючи діалогічне мовлення та дізнаючись про цікаві факти країни мову якої вивчають. *What hometask do you have ? If I’m not mistaken, you should ask questions about the USA and find additional information about Ukraine. We will have an online-meeting with native speaker, so begin our lesson.*
3. Розвиток техніки читання нових слів з теми.	
а) Установка. б) Читання учнями слів. в) Підсумок.	Учні відкривають ex. 1, p. 120 і читають зазначені невідомі слова, потім доповнюють фрази. ex. 6, p. 120 - учні використовують зазначені слова для створення власного діалогу.

	Open your books, please, on page 120. Read the words and add them to the sentences. Using this words, create a dialogue.
4. Розвиток навичок аудіювання та мовлення. Мета: розвиток умінь аудіювання, розвиток мовної здогадки про "*Amazing journey"* Прийом 1-й: опора на картинки з підручника On Screen B1 Прийом 2-й: відповідь на запитання	
а) Установка. б) Проведення аудіювання. в) Виконання завдань. г) Підсумок.	Вчитель розповідає завдання. Учні мають ознайомитись з ex. 2, p. 124 та почати прослуховування аудіозапису. Після чого відповідають на поставлені запитання. Вчитель пропонує створити власну історію про подорож учнів (10 речень) та представити її. *Open the book, p. 124, read it attentively, then we begin to listen to audio.* *Now, please, answer the following questions…* *Your next task is to create a story about your trip during 10 minutes. And tell it for everyone.*
5. Розвиток мовлення. Мета: розвиток навичок говоріння. Прийом 1-й: використання картинок з підручника для розвитку мовлення. Прийом 2-й: використання опорної таблиці для полегшення монологічного мовлення.	
а) Установка б) Виконання вправ.	Вчитель пропонує учням зробити прочитати діалог та доповнити (ex. 1, 125) *Please, read the dialogue and fill in the gaps.* Далі вчитель пропонує порівняти картинки (ex. 6, p. 125) з місцями для подорожі та висловити свою думку щодо них, використовуючи вивчені слова. *Compare the following pictures with places for a trip and share your thoughts about it, using the known words.* Вчитель пропонує уявити, що учням треба поїхати за місто на відпочинок та вирішити з маршрутом та визначити місце проживання, використовуючи слова з таблиці (p. 125) *Imagine that you go to a countryside for a rest,*

	you have to choose your way and find your living place, using the words from a table.
6. Постановка домашнього завдання	
а) Установка б) Підсумок	Вчителька пропонує підготувати коротку презентацію (як допоміжну) про місце, яке відвідали учні і які їм більше сподобалися та розповісти про них. *Prepare a short presentation about the place, which you visited or want to visit and tell about it, without written text.*
7. Підбиття підсумків.	
а) Підведення підсумків («про що ми узнали, чому навчились»). б) Оцінка активності кожного учня.	Вчитель робить висновки щодо уроку та вивченого матеріалу, питає учнів про їх побажання щодо форм проведення завдань, інформації, яка їх цікавить. Виставляє оцінки та пояснює, якщо є питання в учнів. *Okay, today we all discovered some new information. Do you have any questions about our lesson? Good, then marks.*

ДОДАТОК В

АНКЕТУВАННЯ «РІВЕНЬ СФОРМОВАНОСТІ НАВИЧОК *PUBLIC SPEAKING SKILLS*»

Питання:
1. Як ви готуєтесь до публічних виступів?
2. Як ви користуєтесь мовою тіла під час виступу?
3. Які емоції ви відчуваєте перед виступом?
4. Яка у вас реакція на запитання, які ви можете отримати після виступу та чи ставили вам запитання?
5. Як ви можете підтримати увагу аудиторії та зацікавити її своїм виступом?
6. Як ви відчуваєте себе в момент виступу?
7. Чи вмієте ви закінчувати свій виступ?

ДОДАТОК Г

ЗАВДАННЯ «ПУБЛІЧНИЙ ВИСТУП ЗА ОБРАНОЮ ТЕМОЮ»

1. Учні обрали тему:

а) “The importance of environmental compliance.”

б) “Women's rights in the modern world.”

в) “Technologies and their impact on the younger generation”

г) “Healthy food vs Fast food”

2. Учні були ознайомлені з рекомендаціями щодо написання промови, ключових аспектів виступу та манери поведінки під час public speaking.

3. Вчителем та учнями проводилось оцінювання виступу, його результатів та аналіз проблем, які виникли під час промови.

Виступ оцінювався за такими критеріями:

1. Чіткість, зрозумілість та логічність виступу.
2. Структура виступу, правильне використання лексичних одиниць та граматичних конструкцій.
3. Поведінка оратора (жести, міміка).
4. Залученість аудиторії.

За кожен критерій максимально можна було отримати 4 бали.

- 4 бали - дуже добре;
- 3 бали - добре;
- 2 бали - є незначні помилки;
- 1 бал - оратор не дотримувався рекомендацій.

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the study of the effectiveness of using tools for developing public speaking skills in high school while studying English.

The object of the work is developing public speaking skills in high school English classes.

The aim of the work is to reveal the features of the application and effectiveness of public speaking formation tools in high school during English lessons and to identify appropriate exercises. It determined to accomplishment of such objectives as:

- define the term «communicative competence» and its components;
- create exercises using different tools for developing public speaking skills;
- determine effectiveness of the use of tools for developing public speaking skills during English classes.

The study of the formation of public speaking skills has been considered by many scientists, such as: N. Holub, O. Zalyubivska, S. Abramovich, M. Korchova, V. Nyshcheta, O. Kucheruk, V. Moldovan, L. Matsko, G. Sagach, O. Shcherbakova, and the processes of speech generation and perception have been studied by psycholinguists, psychophysiologists, and psychologists such as A. N. Chomsky, K. Wernicke, J. Piaget, D. Bruner, P. Broca, S. Pinker, K. Cherry. and others.

The scientific novelty of the thesis lies in the following aspects: proposing effective methods and means of teaching public speaking; developing and integrating public speaking practice into the educational process.

Key-words: *teaching aids, communicative competence, general secondary education, English language, skills, public speaking*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Піваєва Даяна Григорівна, студентка 2 курсу магістратури, заочної форми навчання, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти dayanapivaeva@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Засоби формування навичок public speaking в учнів старшої школи під час вивчення англійської мови» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (студент) Піваєва Даяна Григорівна